

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Metsähallituksen erävalvonnasta ja laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Metsähallituksen erävalvonnasta. Laki koski Metsähallituksen suorittamaa erävalvontaa sen hallinnassa olevilla valtion alueilla. Laki sisältäisi säännökset erävalvonnan tarkoituksesta, erävalvontatehtävästä, erävalvonnan organisoinnista, erävalvontaa suorittavien virkamiesten kelpoisuusehdoista, toimivaltuuksista ja valtuuksien käytön edellytyksistä

sekä toiminnan valvonnasta. Lailla ei puututtaisi muiden viranomaisten toimivaltuuksiin Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion alueilla. Lisäksi esityksellä muutettaisiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1.1.2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Yleistä.....	3
1.2. Metsähallituksen erävalvonta.....	3
1.3. Muu erävalvonta	4
2. Nykytilan arviointia.....	5
3. Erävalvonta eräissä muissa maissa.....	5
3.1. Ruotsi	5
3.2. Itävalta.....	6
3.3. Puola.....	6
4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	6
4.1. Tavoitteet	6
4.2. Keskeiset ehdotukset	6
5. Esityksen vaikutukset	8
5.1. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	8
5.2. Taloudelliset vaikutukset.....	8
5.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	9
5.4. Ympäristövaikutukset	9
5.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan.....	9
6. Asian valmistelu ja lausunnot	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1. Lakiehdotusten perustelut	10
1.1. Laki metsähallituksen erävalvonnasta.....	10
1.2. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta.....	19
2. Tarkemmat säännökset	19
3. Voimaantulo.....	19
4. Suhde perustuslakiin.....	20
LAKIEHDOTUKSET	22
Metsähallituksen erävalvonnasta	22
henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta	27
LIITE	28
RINNAKKAISTEKSTI	28
henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta	28

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Lapin, Oulun ja Itä-Suomen lääneissä on maanomistuksesta johtuen laajoja alueita, joilla asutus on harvaa ja houkutus salametsästyksen ja luvattomaan kalastukseen on suuri. Alueiden virkistyskäyttö on yleistä. Alueet ovat pääosin Metsähallituksen, metsäyhtiöiden ja muiden yhteisöjen hallinnassa. Alueilla oleva tiheä metsäautotieverkko helpottaa liikkumista ja luvatonta metsästystä muun muassa autoista käsin.

Oulun läänin sekä Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon riistanhoitopiirin alueilla on tulut esiin tavanomaista laajempaa hirvien, suurpetojen ja metsäkanalintujen salametsästystä. Nilsin käräjäoikeudessa talvella 2003 esillä olleen jutun syytetyt tuomittiin rangaistukseen 35 hirven salametsästyksistä syytteen kattaessa alun perin 70 hirven luvattoman kaadon. Erään Ylä-Savossa toimineen riistalihanvälittäjän varastosta löydettiin riistaeläinten lisäksi luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja lintuja. Kun otetaan huomioon, että arvioiden mukaan vain noin kymmenen prosenttia rikkomuksista tulee esiin, saadaan viitteitä laittoman toiminnan määrästä. Luvaton metsästyksen näyttäisi tapahtuvan taloudellisessa hyötymistarkoituksessa ja saaliiden arvonnalla voidaan esiin tulleiden tapausten perusteella arvioida olevan huomattavan.

Luvattoman metsästyksen lisäksi on esitetty väitteitä, että paikallisia ihmisiä pelotellaan vaikenemaan asiasta ja että laittomassa toiminnassa mukana olleet olisivat jo aiheuttaneet vahinkoa ihmisten omaisuudelle kostomielessä. Luvattomassa metsästyksessä näyttäisi kaiken kaikkiaan olevan ammattimaisen rikollisuuden piirteitä.

Poliisin, Metsähallituksen erävalvonnan ja rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia erä- ja luontorikollisuuden estämiseen ei voida pitää tällä hetkellä riittävinä. Riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvalvontajain toimivaltuudet ja voimavarat eivät mahdollista riittävän tehokasta toimintaa.

1.2. Metsähallituksen erävalvonta

Metsähallituksen hallinnassa on noin kolmannes valtakunnan maa- ja vesialueista. Alueet ovat laajoja ja syrjäisiä, mistä johtuen niiden käytön valvonta on monesti hankalaa. Alueilla liikkuu runsaasti ihmisiä metsästyksen, kalastuksen, moottorikelkkailun ja eräretkeilyn merkeissä. Pohjois-Suomessa, missä Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden osuus on noin 2/3 koko pinta-alasta, pitkät etäisyydet, saamelaiden ja muiden paikallisten erityisoikeudet, poronhoito, muualta maasta tuleva käyttöpaine ja vilkas matkailutoiminta antavat alueiden käytölle omat ominaispiirteensä.

Metsähallitus on harjoittanut erävalvontaa alueillaan 1960-luvulta alkaen. Hallintovirastoaikana erävalvonta oli osa tavanomaiseen omistajahallintaan liittyvää tehtävää, joka kuului kaikille metsähallituksen viran- ja toimenhaltijoille. Toiminta kohdistui aluksi Metsähallituksen omaisuuden valvontaan, varkauksien ja vahingontekojen estämiseen sekä kalastusta ja metsästyksistä koskevaan lupavalvontaan. Tehtävää varten silloiseen metsähallitukseen perustettiin erityisiä erävalvontajain toimia, joiden päätehtävänä oli alusta alkaen Metsähallituksen alueiden käytön laillisuus- ja lupavalvonta. Erävalvontajain pätevyysvaatimuksena oli poliisikoulutus ja hyvä maastokelpoisuus.

Säädösten osalta erävalvonta mainittiin ensimmäisen kerran metsästyslain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetun asetuksen (303/1934) 18 §:ssä, jonka mukaan metsähallituksen alaisten viran ja toimenhaltijain tuli valvoa, että metsästyksistä koskevia säännöksiä noudatetaan sekä ottaa talteen, mikä metsästyslain nojalla on valtiolle menetetty. Sittemmin erävalvontaa koskevia säännöksiä on annettu kalastuslaissa (286/1982), jonka 118 §:n mukaan kalastusta valvovana kalastusviranomaisena pidetään myös niitä metsähallinnon virkamiehiä, joiden tulee huolehtia valtiolle kuuluvista kalavesistä ja niissä kalastamista koskevista asioista. Metsästyslain (615/1993) 88 §:n mukaan valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovat vir-

kamiehet, joiden tehtäväksi valvonta säädetään tai määrätään. Maastoliikennelain (1710/1995) 32 §:n mukaan Metsähallitus valvoo hallinnassaan olevilla valtion alueilla moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa.

Metsähallitus on tarkentanut erävalvonnan sisältöä omilla ohjeillaan. Vuodelta 1983 oleva erävalvonnan ohjekirje rajaa erävalvontatehtävän kalastuksen ja metsästyksen luvallisuuden ja laillisuuden valvontaan sekä soveltuvin osin luonnonsuojelulain, jätehuoltolain, maastoliikennelain ja palo- ja pelastuslain valvontaan.

Erävalvontaa suorittavia Metsähallituksen virkamiehiä, vuodesta 1996 alkaen erätarkastajia on nykyisin yhdeksän. He ovat eräasioihin hyvin perehtyneitä virkamiehiä ja pääosalla heistä on poliisin peruskoulutus. Erätarkastajat kuuluvat liiketoiminnasta erilliseen julkisten hallintotehtävien yksikköön, jonka päällikkönä toimii luontopalvelujohtaja ja erätalousasioista vastaavana virkamiehenä erätaluspäällikkö. Pienestä lukumäärästä johtuen erätarkastajan keskimääräisen valvonta-alueen koko on noin 1,3 milj. hehtaaria.

Erävalvonta ei ollut ennen 1.1.2005 voimaan tullutta Metsähallituslakia (1378/2004) Metsähallituksen lakisäätäinen julkinen hallintotehtävä, vaan eduskunnan vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä Metsähallitukselle antama yhteiskunnallinen palvelutehtävä. Tehtävän hoitoon liittyvät erätarkastajien toimivaltuudet perustuivat ja perustuvat edelleen sisäasianministeriön poliisilain nojalla viideksi vuodeksi kerrallaan antamiin erityisiin poliisivaltuuksiin, joiden voimassaolon määräaika päättyy 31.12.2005.

Valtuuksiin kuuluu henkilöllisyyden selvittäminen, paikan ja alueen eristäminen, kulkuneuvon pysäyttäminen ja siirtäminen, turvallisuustarkastus, vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto, eläimen lopettaminen ja voimakkeiden käyttö sekä oikeus esitutkintalain 44 §:ssä säädetyn suppean esitutkinnan toimittamiseen rikoksissa, joista ei ole säädetty muuta rangaistusta kuin sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Päätöksessä on nimetty ne rikoslain, metsästyslain, kalastuslain, luonnonsuojelulain, eläinsuojelulain, kasvinsuojelulain, jätelain, maastoliikennelain vesiliikennelain ja pelastustoimi-

lain säännökset, joiden rikkomiseen esitutkintaoikeus ja valvontaoikeus liittyvät. Mänttujen rikosten tutkimista varten erätarkastajilla on pakkokeinolain (450/1987) mukainen oikeus takavarikoitavan esineen haltuunottoon ja tutkimuspaikan eristämiseen sekä henkilön määräämiseen pakkokeinolain mukaiseen kokeeseen alkoholin tai muun huumaavan aineen nauttimisen toteamiseksi.

Sisäasiainministeriölle kuuluvia toimivaltuuksia erityisten poliisivaltuuksien antamiseen tulkittiin ennen 1 päivä maaliskuuta 2000 voimaantullutta uutta perustuslakia käytännössä siten, että niihin kuuluivat myös oikeudet rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) mukaisen rangaistusvaatimuksen antamiseen ja rikesakolain (66/1983) mukaisen rikesakon määräämiseen.

Sisäasianministeriön päätöksessä on yksityiskohtaisesti määritelty edellä tarkoitettujen toimivaltuuksien käytön ehdot.

Metsähallituksen eräasiat kuuluvat ministeriötasolla maa- ja metsätalousministeriön ohjauksen ja valvontavallan piiriin. Poliisilain mukaan sisäasianministeriön on valvottava antamiensa poliisivaltuuksien asianmukaista käyttöä.

1.3. Muu erävalvonta

Erävalvontaan liittyviä tehtäviä on useilla muilla viranomaisilla ja toimijoilla kuin Metsähallituksella. Poliisin lainvalvontatehtävä kattaa kaikki lakien noudattamisen valvontatehtävät myös Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion alueilla. Liikkuvassa poliisissa oli vielä 1970-luvulle saakka eräpoliisilakiin perustuvia eräpoliiseja. Rajavartiolaitoksella ja tullilla on toimialueillaan erävalvontaan liittyviä tehtäviä.

Metsästyksen valvonnasta huolehtivat viranomaisten lisäksi metsästäjien omatoimisuuteen perustuen Metsästäjien keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja riistanhoitoyhdistykset sekä vapaaehtoisuuden pohjalta metsästysseurat ja valtakunnallinen metsästäjäjärjestö.

Kalastuksen valvonnasta huolehtivat kalastusviranomaisten lisäksi valan tehneet kalastuksen valvojat.

Luonnonsuojeluun liittyviä valvontatehtäviä hoitavat alueelliset ympäristökeskukset.

2. Nykytilan arviointia

Metsästysrikkomukset ovat viime vuosina lisääntyneet ja osin ammattimaistuneet. Vaikka metsästysrikollisuutta esiintyy muutenkin suurmaanomistajien kuin valtion alueilla, painottuu se olosuhteista johtuen valtion maille. Poliisilla ei ole riittäviä voimavaroja erityisasiantuntemusta vaativaan erävalvontaan Metsähallituksen alueilla, jossa eräasioiden tuntemuksen ohella korostuvat paikallisten olojen ja Metsähallituksen muun toiminnan tuntemus. Poliisin erityisasiantuntemukseen panostaminen tuskin olisi tarkoituksenmukaista ottaen huomioon, että erävalvonnan ei voida katsoa kuuluvan poliisitehtävien ydinalueeseen. Poliisin voimavarat tarvitaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen sekä rikosten ennalta ehkäisemisen kannalta oleellisempiin tehtäviin.

Metsähallituksen nykyisen kaltaista erävalvontaa voidaan pitää pääosin tarkoituksenmukaisena. Metsähallituksen omaa erävalvontaa puoltavat muun muassa Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden laajuus ja usein syrjäinen sijainti, mitkä seikat ovat omiaan houkuttelemaan alueiden luvattomaan käyttöön. Huomiotta ei voida jättää Lapin läänin ja eräiden Oulun läänin kuntien asukkaiden lakisääteistä vapaata metsästysoikeutta kotikunnassaan olevilla valtion mailla eikä sitä, että alueisiin kohdistuu erilaisia muita Metsähallitusta velvoittavia oikeuksia. On mahdollista, että sanottujen oikeuksien varjolla alueita saattavat pyrkiä käyttämään myös muut kuin käyttöön oikeutetut. Poliisitoimesta vastaava sisäasiainministeriö kannattaa Metsähallituksen oman erävalvonnan säilyttämistä.

Erävalvonnan lainsäädännöllisen pohjan ei voida katsoa vastaavan perustuslain vaatimuksia. Erätarkastajien toimivaltuudet määräytyvät sisäasiainministeriön poliisilain nojalla tekemän päätöksen perusteella. Valtuudet eivät perustu suoraan lakiin, vaan hallintoviranomaisen harkintavaltaan siitä, mitä lakisääteisiä toimivaltuuksia annetaan ja millä ehdoilla. Valtuuksiin sisältyy perusoikeuksiin liittyvää sääntelyä. Järjestelyn ei voida katsoa täyttävän perustuslain 2 §:n 3 momentin vaatimusta siitä, että julkisen vallan käytön tulee perustua välittömästi lakiin.

Erätarkastajien nykyisiä toimivaltuuksia

voidaan sinänsä pitää pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisina. Puutteena kuitenkin on pidetty, että erätarkastajilla ei nykyisin ole seuraamusten määräämisoikeutta vähäisiksi katsottavissa rikkomuksissa. Erätarkastajilla ei ole oikeutta määrätä rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983) tarkoitettua rikesakkoa ja antaa rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) mukaista rangaistusvaatimusta, vaikka se yksinkertaistaisi menettelyä sekä epäillyn että viranomaisten toiminnan kannalta verrattuna siihen, että erätarkastajan olisi aina turvaututtava poliisin virka-apuun.

Erätarkastajilla ei ole oikeutta tehtävässään tarpeellisten tietojen saantiin eräistä poliisin pitämistä henkilörekistereistä.

3. Erävalvonta eräissä muissa maissa

3.1. Ruotsi

Pohjois-Ruotsin lääninhallitusten kenttäorganisaatioon kuuluu vakituisia kokoaikaisia luontovalvojia (naturbevakare). Heidän toimenkuvansa kuuluu yleisvalvonnan lisäksi reittien ja rakenteiden huolto ja ylläpito sekä inventoinnit. Esimerkiksi Norrbottenin läänissä on tällä hetkellä 12 luontovalvojaa. Tämän lisäksi lääninhallituksessa ja poliisissa on vapaaehtoisia metsästyksen ja kalastuksen valvojia jotka saavat pelkän kulukorvauksen valvonnasta.

Luontovalvojen toimivaltuudet ovat voimassa sekä valtion- että yksityismailla. Toimivaltuudet on sovitettu muun toimenkuvan mukaisesti. Tavallisesti toimivaltuudet koskevat luonnonsuojelun, metsästyksen ja kalastuksen valvontaa. Toimivaltuudet myöntää lääninhallitus.

Toimivaltuuksiin sisältyy muun muassa oikeus takavarikoida pyyntivälineet ja kuluneuvot ja muut tarvikkeet joilla voi olla merkitystä rikoksen selvittämisessä.

Valvottavia säädöksiä ovat mm. metsästyslaki, ympäristösäädökset, maastoliikennelaki ja luonnonsuojelualueita koskevat erityissäädökset. Valvonnan priorisointia ja päämääriä halutaan selkeyttää. Selkeä priorisoitu asia valvonnassa on kansallispuistojen valvonta ja törkeät metsästysrikkokset, esimerkiksi suurpetojen salapyynti. Lääninhallituksen luonto-

valvojat tekevät yhteistyötä tullin ja poliisin kanssa. Viranomaiset toimivat valvonnassa myös itsenäisesti. Lääninhallitus haluaa kuitenkin koordinoita kansallispuistojen valvontaa mutta käytännöt tässä vaihtelevat.

Pahin ongelma on suurpetojen laiton metsästys, muita pienempiä ongelmia ovat luvaton maastoliikenne ja puunotto.

3.2. Itävalta

Itävallassa valtion metsät on annettu Österreichische Bundesforste AG- nimisen valtion omistaman osakeyhtiön hoitoon. Henkilöstölle ei ole annettu erityisoikeuksia erävalvontaa varten, vaan he joutuvat toimimaan samaan tapaan kuin yksityiset metsänomistajat. Itävallassa metsänhoitaja voi valahteisesti saada toimialueelleen tietyt poliisivaltuudet, muun muassa oikeuden pidättää ja poistaa henkilö alueelta ja selvittää tämän henkilöllisyys. Tätä valtuutta käytetään vähän, koska helposti syntyy tilanne, jossa pidätetty henkilö voi syyttää metsänhoitajaa valtuuksien tarpeettomasta käytöstä.

Suurimmat ongelmat Itävallan metsien virkistyskäytössä ovat laiton pyöräily ja ratsastus sekä roskaaminen.

3.3. Puola

Valtion metsien hoidosta, käytöstä ja suojelusta vastaa Puolassa ympäristöministeriön alainen Lasz Panstwowe, joka toimii valtion liikelaitoksena. Valtionmetsiä koskevaan metsälakiin sisältyy erävalvontaa koskevia erityissäännöksiä, joilla erävalvontaa suorittaville virkamiehille on annettu laajat poliisivaltuudet, mukaan lukien sakotusoikeus. Erävalvontaa suorittavan virkakunnan vahvuus on noin 1100 henkeä. Heidän tehtäviinsä kuuluvat laittomien hakkuiden ja puutavaran anastusten ehkäiseminen sekä metsästyksen, kalastuksen ja yleensä valtion metsien käytön valvonta. Laittomia metsästäysjuttuja on vuotta kohden noin 500. Esimerkiksi saksanhirvien laiton kaato arvokkaiden trofeiden saantia varten on yleistä samoin kuin järjestelmällinen salametsästys ansaintatarkoituksessa lihan hankkimiseksi riistaruoikia tarjoaville ravintoloille.

Puolan erävalvontaa koskeva järjestely pohjautuu metsäasioista vastaavan ympäris-

terministeriön ja sisäministeriön yhteisymmärrykseen siitä, että erävalvontaa varten tarvitaan oma organisaationsa ja että tehtävä soveltuu huonosti poliisille.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1. Tavoitteet

Metsähallituksen hallinnassa olevia valtion alueita käytetään metsätalouden ohella moniin eri tarkoituksiin kuten metsästyksen ja kalastukseen, eräretkeilyyn, marjastukseen ja sienestykseen. Erityisesti Pohjois-Suomessa alueisiin kohdistuu matkailuelinkeinoihin, poronhoitoon, saamelaisten kulttuurin harjoittamiseen ja paikallisen väestön muihin lakisääteisiin oikeuksiin liittyviä tarpeita. Esityksen tavoitteena on valvonnallisin keinoin edistää Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden lainmukaista ja kestävästä käytöstä.

Esityksellä luotaisiin Metsähallituksen erävalvontajärjestelmälle lakisääteiset puitteet. Lailla korvattaisiin nykyinen erävalvontajärjestelmä, joka perustuu eduskunnan vuosittain talousarvion yhteydessä antamaan yhteiskunnalliseen palvelutehtävään ja sisäasianministeriön poliisilain nojalla antamiin erityisiin poliisivaltuuksiin. Esityksen tavoitteena olisi edistää ja valvoa Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden käytön lainmukaisuutta sekä ennaltaehkäistä ja erävalvontatehtävään kuuluvassa laajuudessa selvittää alueilla tapahtuvia rikoksia.

Metsähallituksen alueillaan suorittama erävalvonta olisi osa eri viranomaisten ja muiden toimijoiden muodostamaa erävalvontajärjestelmää koko maassa. Toiminnan tuloksellisuus edellyttää vastuutahojen välistä hyvää yhteistoimintaa.

4.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä säädettäisiin erävalvonnan tarkoituksesta, erävalvontatehtävästä, erävalvontaa suorittavista virkamiehistä sekä heidän kelpoisuusehdoistaan, toimivaltuuksistaan ja valtuuksien käytön edellytyksistä. Esitys sisältäisi myös säännökset erävalvontatoiminnan valvonnasta.

Esityksen mukainen erävalvonta ei tarkoita-

taisi ainoastaan suppeaa metsästystä ja kalastusta koskevien säännösten noudattamisen valvontaa, vaan se käsittäisi muidenkin Metsähallituksen hallinnassa olevien alueiden käyttöön liittyvien toimintojen seurannan, neuvonnan ja valvonnan. Tehtävään sisältyisi myös Metsähallituksen metsä- ja muun omaisuuden yleinen valvonta muun muassa anastusten ja vahingontekojen ehkäisemiseksi.

Kaikkea Metsähallituksen alueilla suoritettavaa valvontaa ei olisi tehtävien luonteen vuoksi tarkoituksenmukaista sisällyttää esityksessä tarkoitettun erävalvonnan piiriin. Tällaisena toiminta-alueena voidaan pitää EY:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) ja sen mulla annettujen muiden säännösten noudattamisen valvontaa, jota suorittavat yleiset kalastusviranomaiset, tulli ja rajavartiolaitos. Valvontaviranomaisverkoston täydentämiseen tämän lain mukaisella erävalvontaorganisaatiolla ei ole asiallista tarvetta. Erävalvontatehtävään ei myöskään kuuluisi Metsähallituksen metsätalouden ja muun liiketoiminnan valvonta.

Esityksen mukainen erävalvontatehtävä vastaisi erätarkastajien nykyistä tehtäväaluetta.

Erävalvontatehtävä kuuluisi Metsähallituksessa julkisia hallintotehtäviä hoitavalle julkisten hallintotehtävien yksikölle. Tehtäviä varten yksikössä olisi tarvittava määrä poliisikoulutuksen saaneita virkasuhteisia erätarkastajia. Sanotun koulutuksen ohella heiltä edellytettäisiin perehtyneisyyttä erävalvontatehtävään ja lisäksi, että he ovat elämäntavoiltaan nuhteettomia ja luotettavia. Erävalvonnan ohjaus ja valvonta kuuluisivat julkisten hallintotehtävien yksikössä olevan erätalouspäällikön vastuualueeseen.

Metsähallituksen erävalvontaorganisaatiolla voidaan katsoa olevan jo pelkällä olemassaolollaan lainrikkomuksia ehkäisevää vaikutusta Metsähallituksen alueilla. Alueiden käytön lainmukaisuutta pyrittäisiin lisäksi edistämään erilaisin ennakollisin toimenpitein kuten tiedotuksen, opastuksen ja neuvonnan keinoin. Erävalvontatehtävän hoitaminen tarkoituksenmukaisella tavalla pelkätään ennaltaehkäisevin toimenpitein ei olisi käytännössä mahdollista. Lainrikkomuksia ei voida ennakolta kokonaan estää, mikä tar-

koittaa sitä, että erätarkastajilla olisi oltava tarpeelliset toimivaltuudet rikkomuksiin puuttumiseksi. Erävalvontatehtävä ilman niiden hoidon kannalta tarpeellisia työvälineitä, toimivaltuuksia jättäisi asian keskeneräiseksi ja tekisi koko lakisäateisen valvontajärjestelmän perustamisen kyseenalaiseksi.

Esityksessä ehdotetaan erävalvontatehtäviä Metsähallituksessa hoitaville virkamiehille useita tehtävän hoidon kannalta tarpeellisiksi arvioituja toimivaltuuksia, joihin sisältyy perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin puuttumista. Toimivaltuuksiin kuuluisivat muun ohessa oikeus rikkomuksesta epäillyn henkilöllisyyden selvittämiseen, turvallisuustarkastuksen tekemiseen, eräin edellytyksin henkilön kiinnottoon ja poikkeuksellisesti voimakeinojen käyttöön, suppean esitutkinnan toimittamiseen sekä rikesakon määräämiseen ja rangaistusvaatimuksen tiedoksiantoon.

Toimivaltuudet on pyritty määrittelemään lakiehdotuksessa tarkkarajaisesti samalla kun on kiinnitetty huomiota niiden oikeasuhteuteen suojeltavaan etuun ja oikeudenloukkaukseen nähden. Sama koskee valtuuksien käytön edellytyksiä. Esityksen soveltamispiiriin kuuluvan lainrikkomuksen voidaan esimerkiksi harvoin katsoa olevan sellaisen, että erätarkastajalla olisi oikeus voimakeinojen käyttämiseen. Voimakeinojen käyttöä edellyttävissä tilanteissa ensisijainen vaihtoehto olisi yleensä aina turvautuminen poliisin tai rajavartiolaitoksen virka-apuun.

Valtuuksien käytön edellytyksenä olisi aina yksittäisen erävalvontatehtävän suorittaminen. Erätarkastajilla ei olisi yleistä lakien noudattamisen valvontaoikeutta Metsähallituksen alueilla ilman konkreettista epäilyä erävalvonnan piiriin kuuluvan lain rikkomisesta.

Esityksessä erävalvontatehtäviä hoitaville virkamiehille ehdotetaan toimivaltuutta, joka ei välittömästi liity perinteiseen erävalvontatehtävään. Esityksen mukaan erätarkastaja saisi oikeuden yksittäisen valvontatehtävän yhteydessä suorittaa moottoriajoneuvon ja vesiliikennealuksen kuljettajalle tai aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa muussa tehtävässä toimivalle henkilölle niin sanotun puhalluskokeen henkilön veren alkoholipitoisuuden toteamiseksi. Erätarkastajalla olisi lisäksi oikeus estää rikos-

laissa säädetyn rattijuopumuksen tai ruoijuopumuksen edellytykset täyttävien henkilöiden toimiminen tehtävässään. Esityksen perusteena olisi yleisen turvallisuusriskin minimoiminen ja lainvalvontaviranomaisen toiminnan uskottavuuden turvaaminen.

Esityksen mukaan erävalvontaa suorittavat virkamiehet saisivat suorittaa yksinkertaisten ja selvien erävalvontarikkomusten tutkinnan heti paikanpäällä esitutkintalaissa tarkoitettua suppeaa esitutkinnan mukaisesti. Paikanpäällä välittömästi toimitettua tutkintaa ei selvisä tapauksissa, epäilyn esimerkiksi myöntäessä teon, voida katsoa vaarantavan epäilyn oikeusturvaa. Asian tutkiminen verksestään paikanpäällä edistäisi sen selvittämistä ja olisi taloudellisesti tarkoituksenmukaista verrattuna siihen, että tutkinnan aina suorittaisi poliisi. Jos tutkinta vaatisi suppeaa esitutkintaa laajempia tutkintatoimenpiteitä, henkilön kutsumista erikseen pidettävään kuulusteluun tai jos valvontatilanteessa on jouduttu turvautumaan voimakkeisiin, asian tutkinta olisi siirrettävä ilman aiheetonta viivytystä poliisin tehtäväksi.

Erätarkastajat saisivat esityksessä oikeuden rikesakkolaissa tarkoitettua rikesakoa määräämiseen ja rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain mukaisen rangaistusvaatimuksen tiedoksiantoon kummassakin tapauksessa edellyttäen, että asianomainen antaisi kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiselle sanotuissa menettelyissä ja että laeissa säädetty muut edellytykset täyttyvät. Rangaistusvaatimuksen osalta esitykseen sisältyy lisäksi ehdotus rangaistusvaatimuksessa ehdotettavan päiväsakon enimmäismäärästä. Uusiin oikeusturvatakeisiin rangaistusvaatimuksen osalta kuuluisi vielä, että sen perusteella määrättyä sakkorangaistusta ei saisi muuntaa vankeudeksi.

Rikesakon määräämisoikeus tai rangaistusvaatimuksen anto-oikeus heti paikan päällä tapauksissa, joissa asianomainen siihen suostuu, yksinkertaistaisi menettelyä ja säästäisi kustannuksia sekä seuraamuksen kohteena olevan että viranomaistoiminnan kannalta. Seuraamusten kohteena olevien oikeusturvaa varmistaisi osaltaan erätarkastajilta vaadittava poliisin peruskoulutus sekä se, että asianomaisen poliisipiirin päällikön tehtävänä on valvoa rikesakkokäytäntöä ja että rangaistusvaatimuksen vahvistaa syyttäjä.

Erätarkastajille ehdotettavat toimivaltuudet vastaisivat pääosin heille nykyisin sisäasiainministeriön päätöksellä myönnettyjä erityisiä poliisivaltuuksia, kiinniotto-oikeutta sekä rikesakoa määräämisoikeutta ja rangaistusvaatimuksen anto-oikeutta lukuun ottamatta.

Esityksessä ehdotettavan erävalvontatoiminnan valvonnan järjestäminen olisi keskeinen osa toimintokokonaisuutta. Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä olisi valvoa, että erävalvontatoiminta on lain mukaisesti ja muuten tarkoituksenmukaisesti järjestetty Metsähallituksessa. Koska maa- ja metsätalousministeriöllä ei voida katsoa olevan riittävää asiantuntemusta esityksen kaltaisten toimivaltuuksien valvontaan, niiden käytön valvonta säädettäisiin poliisitoimesta toimialueillaan vastaavien lääninhallitusten tehtäväksi. Tehokas ja tarkoituksenmukainen valvonta edellyttävät hyvää yhteistoimintaa valvontaviranomaisten välillä. Metsähallituksessa erätarkastajien käytännön toiminnan valvonta kuuluisi julkisten hallintotehtävien yksikölle, jossa siitä lähinnä vastaisi erätaluspäällikkö.

Erätarkastajien toimivaltuus rangaistusseuraamusten antamiseen edellyttää, että he voivat muun muassa varmistaa seuraamuksen kohteena olevan henkilötiedot poliisin pitämästä henkilörekisteristä. Esitykseen sisältyy asiaan liittyvä muutosehdotus henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin (761/2003).

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitys edistäisi osaltaan Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden kestäväää käyttöä erilaisiin lainmukaisiin tarkoituksiin ja ehkäisisi alueisiin kohdistuvia vahingontekoja luomalla alueiden käytön seurannalle ja valvonnalle nykyistä selkeämmät lainsäädännölliset puitteet.

5.2. Taloudelliset vaikutukset

Esitys ei sellaisenaan edellyttäisi olemassa olevan erävalvontajärjestelmän kasvattamista eikä muita lisämäärärahoja nykyiseen verrattuna. Erävalvonnan kustannukset ovat

nykyisin noin 785 000 euroa vuodessa. Niistä palkkausmenojen osuus on noin 450 000 euroa lopun muodostuessa muun muassa kaluston hankinnasta ja käytöstä, matkakustannuksista ja toimistokuluista.

5.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä luotaisiin lainsäädännöllinen pohja Metsähallituksessa jo olevalle erävalvontaorganisaatiolle, joka muodostuu julkisten hallintotehtävien yksikköön sijoittuvasta yhdeksästä erätarkastajasta esimiehineen. Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 8 §:n 3 momentin nojalla eräasiat kuuluisivat julkisten hallintotehtävien yksikössä olevan erätalouspäällikön ohjaus- ja valvontavallan piiriin.

5.4. Ympäristövaikutukset

Esitys edistäisi osaltaan Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden kestäväää käyttöä ja monimuotoisuuden suojelua kalastuksen, metsästyksen ja alueiden muun käytön lainmukaisuuteen liittyvän seurannan ja valvonnan avulla.

5.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Esityksellä ei olisi vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon eikä eri kansalaisryhmien asemaan.

6. Asian valmistelu ja lausunnot

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön asettamassa työryhmässä, jossa

edustettuina olivat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, Metsähallitus ja Metsästäjien Keskusjärjestö. Työryhmän työn aikana alustavista ehdotuksista asiantuntijoina kuultavina olivat professori Kaarlo Tuori Helsingin yliopistosta ja professori Veli-Pekka Viljanen Turun yliopistosta, valtiosyyttäjä Matti Nissinen valtakunnansyyttäjänvirastosta sekä Metsähallituksesta palvelupäällikkö Erkki Turtinen ja erätarkastaja Aimo Tervämäki.

Lausunnot esityksestä pyydettiin seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, eduskunnan oikeusasiamies, Metsähallitus, lääninhallitukset, rajavartiolaitoksen esikunta, tietosuojavaltuutettu, tullihallitus, valtakunnansyyttäjänvirasto, luonnonvarainneuvosto, Metsästäjien keskusjärjestö, Kainuun riistanhoitopiiri, Lapin riistanhoitopiiri, Oulun riistanhoitopiiri, Pohjois-Savon riistanhoitopiiri, Metsähallituksen alueelliset neuvottelukunnat, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, METO-Metsäalan Asiantuntijat ry, Suomen Asianajajaliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen poliisijärjestöjen liitto ry ja Suomen Syyttäjähdistys ry.

Lain säätämistä on pidetty yleisesti tarpeellisenä ja sen sisältöä pääosin kannatettavana. Esitystä on täsmennetty lausuntojen johdosta erityisesti erätarkastajien voimankäyttöoikeuksien edellytysten osalta lähtien siitä, että itsenäinen voimankäyttö voisi tulla kysymykseen vain silloin, kun poliisin tai rajavartiolaitoksen virka-apua ei ole saatavissa. Lisäksi esitykseen on lisätty eräiden toimenpiteiden kirjaamiseen liittyviä henkilötietolain edellyttämiä säännöksiä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki metsähallituksen erävalvonnasta

1 §. Lain tarkoitus. Pykälä sisältäisi lain soveltamisalaa ja tarkoitusta koskevat säännökset. Laki koskisi Metsähallituksen suorittamaa erävalvontaa sen hallinnassa olevilla valtion alueilla. Lailla ei puututtaisi muiden viranomaisten kuten poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullin tehtäviin ja toimivaltuuksiin Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion alueilla.

Pykälän mukaan erävalvonnan tarkoituksena olisi edistää ja valvoa Metsähallituksen hallinnassa olevien alueiden käytön lainmukaisuutta sekä ennaltaehkäistä ja tehtävään kuuluvassa laajuudessa selvittää siihen liittyviä rikoksia. Erävalvonta ei tarkoittaisi ainoastaan siihen liittyvien säännösten aineellisen sisällön noudattamisen valvontaa, vaan myös sen seurantaa, että Metsähallituksen alueita käytävillä on käyttöä varten tarvittavat luvat. Tehtävä liittyisi osaltaan Metsähallituksen alueiden kestäväen käytön valvontaan.

Lain tavoitteiden toteuttamisessa korostuisi neuvonnan, opastuksen ja muiden ennaltaehkäisevien toimenpiteiden merkitys sekä erävalvontatehtävää hoitavien virkamiesten ammattitaito ja asiantuntemus. Asianmukaiset ja tehtävään nähden oikeasuhtaiset toimivaltuudet liittyisivät osaltaan ennaltaehkäisyyn ja edesauttaisivat tehtävän hoitoa muutenkin.

2 §. Erävalvonta. Pykälässä säädettäisiin erävalvontatehtävän sisällöstä. Pykälän 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettun erävalvonnan piiriin kuuluisivat metsästystä, kalastusta, luonnonsuojelua, luonnonvaraisien eläinten kohtelua, avotulentekoa ja roskaamista koskevien säännösten noudattamisen valvonta, maastoliikenteestä luontaiselinkeinoille, luonnolle ja sen yleiselle virkistyskäytölle sekä muulle yleiselle edulle aiheutuvien haittojen ehkäisemistä ja oikeutta liikkua maastossa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla koskevien säännösten noudattamisen valvonta, kalastuksen tai muiden elinkei-

nojen, luonnon ja sen yleisen virkistyskäytön sekä muun yleisen edun suojelemista koskevien vesiliikennesäännösten noudattamisen valvonta ja siten kuin ampuma-aseilaisa (1/1998) säädetään, ampuma-aseita ja ampumatarpeita koskevien säännösten noudattamisen valvonta Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion alueilla.

Pykälän 2 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuun erävalvontatehtävään kuuluisi lisäksi Metsähallituksen hallinnassa olevaa valtion metsä- ja muuta omaisuutta koskevia vartiointitehtäviä. Säännöksen tarkoituksena olisi valtion alueiden käytön yleisvalvonta sekä omaisuuden kohdistuvien vahingontekojen, näpistysten ja muiden niiden kaltaisten rikkomusten ehkäiseminen.

Keskeiset erävalvonnan piiriin kuuluvat säännökset sisältyvät seuraaviin lakeihin ja niiden nojalla annettuihin alemman asteisiin säännöksiin: metsästyslaki (615/1993), kalastuslaki (286/1982), luonnonsuojelulaki (1096/1996), eläinsuojelulaki (247/1996), pelastustoimilaki (591/1999), jätelaki (1072/1993), maastoliikennelaki (1710/1995) ja vesiliikennelaki (463/1996) sekä rikoslain (39/1889) 17, 28, 35, 48, 48 a luvut. Ampuma-aselain 117 §:n mukaan ampuma-aseita ja niitä koskevat asiakirjat on pyynnöstä esitettävä erävalvontaa suorittavalle Metsähallituksen virkamiehelle.

Pykälän 3 momentin mukaan erävalvontatehtävään eivät kuuluisi EY:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaan liittyvät tehtävät.

3 §. Erätarkastajat. Pykälän 1 momentin mukaan Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä hoitavassa julkisten hallintotehtävien yksikössä olisi erävalvontaa varten virkasuhteessa olevia erätarkastajia. Erätarkastajien tehtävien luonne ja niihin liittyvä mahdollisuus julkisen vallan käyttöön edellyttävät, että erävalvontatehtävän hoidon puolueettomuus ja riippumattomuus turvataan. Tämän vuoksi erätarkastajat ehdotetaan sijoitettaviksi suoraan lain nojalla Metsähallituksen liiketoiminnasta erilliseen julkisten hallintotehtävien yksikköön.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erätar-

kastajien kelpoisuusvaatimuksista. Erävalvontatehtävän luonne edellyttää, että tehtävään nimitettävälle virkamiehille olisi voitava asettaa valtion viran yleisiä kelpoisuusvaatimuksia pitemmälle meneviä vaatimuksia. Tämän vuoksi erätarkastajan virkaan nimitettävältä vaadittaisiin että hän on elämäntavoiltaan nuhteeton.

Rikoksiin syyllistymistä voitaisiin lähtökohtaisesti pitää esteenä erätarkastajan virkaan nimittämiseksi. Vähäisiin rikkomuksiin syyllistymistä ei sen sijaan voitaisi yksin pitää nimityksen esteenä, jos hakija muuten olisi elämäntavoiltaan nuhteeton ja erätarkastajan tehtävään sopiva.

Päihderiippuvuus voi vaikuttaa henkilön kykyyn suoriutua tehtävistään ja vähentää hänen luotettavuuttaan. Päihderiippuvuutta tai huumeiden käyttämistä olisi erätarkastajan virkaan valittaessa yleensä pidettävä osoitukseksi soveltumattomuudesta tehtävään. Erävalvontatehtävässä noudatettaisiin tältä osin samanlaista soveltuvuusarviointia kuin poliisin tehtävässä.

Erityisinä kelpoisuusvaatimuksina erätarkastajalta vaadittaisiin poliisin perustutkinto ja että hän on perehtynyt erävalvontatehtävään. Perehtyneisyydellä erävalvontatehtävään tarkoitettaisiin paitsi perehtyneisyyttä erävalvontaan liittyvään keskeisimpään lainsäädäntöön myös eräasioiden käytännön tunteudesta. Maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen asiana olisi osaltaan huolehtia erätarkastajien ammattitaidon ylläpidosta tarvittavilta osin poliisitoimesta vastaavan sisäasianministeriön avustuksella.

Pykälän 3 momentin mukaan erävalvojalla tulisi olla hänen asemansa osoittava virkamerkki. Tarkoituksena on, että virkamerkistä säädettäisiin lain 19 §:ään sisältyvän valtuussäännöksen nojalla tarvittavilta osin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

4 §. Erävalvontatehtävässä noudatettavat periaatteet. Pykälässä säädettäisiin erävalvontatehtävän suorittamisessa noudatettavista yleisistä periaatteista. Pykälän 1 momentin mukaan erävalvontatehtävä olisi suoritettava asiallisesti, puolueettomasti ja sovinnollisuutta edistäen. Tehtävän toteuttamisesta ei saisi aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin tehtävän suorittamiseksi on välttämätöntä. Valvontatoimenpiteiden olisi oltava perustel-

tuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin. Välttämätöntä suurempi puuttuminen yksilön oikeuksiin ja välttämätöntä suuremman haitan tai vahingon tuottaminen kenellekään olisi kiellettyä. Vaatimukset korostaisivat suhteellisuusperiaatteen huomioon ottamista erävalvontatehtävän suorittamisessa ja turvaisivat yksilön perusoikeuksia. Vaatimukset olisivat vastaavankaltaisia rajavartiolaissa (578/2005) ja poliisilaissa (493/1995) sanottujen viranomaisten toiminnalle asetettujen vaatimusten kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan erätarkastajan tulisi ensi sijassa neuvoin, kehotuksin ja kieltoin pyrkiä saamaan valvonnan kohteena oleva noudattamaan lakia. Säännös korostaisi osaltaan neuvovan ja opastavan toiminnan ensisijaisuutta erävalvonnassa. Erityisesti henkilöön käyviä toimivaltuuksia olisi yleensä käytettävä vasta sen jälkeen, kun haluttuun tavoitteeseen ei kohtuudella muuten päästä, samalla 1 momentissa ehdotetut rajoitukset huomioon ottaen. Säännös vastaisi tältä osin poliisilaissa ja rajavartiolaissa säädettyjä periaatteita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erätarkastaja oikeudesta luopua toimenpiteestä. Viranomaisen tehtävän suorittamisesta voidaan joskus arvioida aiheutuvan tavoiteltua etua suurempaa haittaa. Tehtävän suorittaminen voi tällaisissa tilanteissa johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen asian merkitys ja tavoiteltava tulos huomioon ottaen. Ennakoitavissa olevien kohtuuttomien kielteisten seurausten vuoksi erätarkastajalla ei olisi ainoastaan oikeutta, vaan myös velvollisuus luopua valvontatoimenpiteestä. Vastaavankaltaiset säännökset sisältyvät poliisilakiin ja rajavartiolakiin.

Erävalvontatehtävän asianmukaisen suorittamisen kannalta on välttämätöntä, että erätarkastajalla on tehtävää suorittaessaan mukana hänen asemansa osoittava virkamerkki. Virkamerkki olisi tarvittaessa ja aina vaadittaessa esitettävä.

5 §. Toimenpiteen perusteen ilmoittaminen. Pykälän mukaan erätarkastajan olisi ilmoitettava yksilön vapautteen kohdistuvan toimenpiteen peruste toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle aina heti hänen ymmärtämällään kielellä. Säännös olisi yhdenmukainen Suomea sitovan Euroopan ihmisoikeussopimuk-

sen 5 artiklan 2 kappaleen kanssa, jossa määrätään, että vapaudenriiston kohteeksi joutu- neelle on viipymättä ilmoitettava hänen ym- märtämällään kielellä vapauden riiston perus- teet.

Valvontatoimenpiteen kohteena olevalla henkilöllä olisi oikeus saada tieto muuhun kuin vapauteen kohdistuvan toimenpiteen pe- rusteesta niin pian kuin se olisi toimenpiteen suorittamista vaarantamatta mahdollista.

Ehdotetuilla säännöksillä säädettäisiin erä- tarkastajalle velvollisuus perusoikeuksiin puuttuvien toimenpiteiden välittömään perus- telemiseen niiden kohteeksi joutuville henki- löille.

6 §. Henkilöllisyyden selvittäminen ja kiin- niotto-oikeus. Pykälän 1 momentin mukaan erätarkastajalla olisi yksittäistä erävalvonta- tehtävää suorittaessaan oikeus pysäyttää hen- kilö ja kulkuneuvo sekä selvittää pysäytetty- jen henkilöllisyys. Henkilöllisyyden selvit- tämiseksi hänellä olisi oikeus saada tieto henkilön nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta henkilö on tavoitettavisa- sa. Tarvittavat tiedot henkilön nimestä voisi- vat käsittää myös tiedot eri tavoista, joilla vierasperäinen nimi kirjoitetaan häntä koske- vissa virallisissa asiakirjoissa. Velvollisuus ilmoittaa tieto siitä, mistä henkilön voi ta- voittaa, tarkoittaisi hänen asunto-osoitettaan tai, milloin hänen tavoittamisensa on yksit- täistapauksessa tarpeen tiettyä ajankohtana, tietoa siitä, missä hän silloin oleskelee.

Henkilöllisyyden selvittämisoikeus liittyisi aina käsillä olevaan konkreettiseen valvonta- tehtävään. Erätarkastajalla ei olisi yleistä oi- keutta henkilötietojen tarkastamiseen konk- reettisen valvontatehtävän ulkopuolella. Hän- nellä ei myöskään olisi yleistä oikeutta ajo- neuvojen pysäyttämiseen ja tieliikennelain (267/1981) mukaiseen liikenteen valvontaan Metsähallituksen alueilla.

Henkilötietoja koskevan tiedustelun koh- teena olevalla olisi oikeus saada tieto kyselyn perusteesta niin kuin asiasta lakiehdotuksen 5 §:ssä säädettäisiin.

Pykälän 1 momentin mukaan erätarkasta- jalla olisi oikeus ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta henkilöllisyyden selvit- tämiseksi tarpeellisia tietoja. Kiinniotto- oikeus olisi olemassa myös tilanteissa, joissa se olisi välttämätöntä erävalvontaa koskevien

säännösten vakavan rikkomisen jatkamisen estämiseksi ja edellyttäen, että kiinniotto olisi tekoon nähden oikeasuhtainen. Kiinniotto vähäisen rikkomuksen jatkamisen estämiseksi ei olisi säännöksen mukaan sallittua. Rik- komuksen olisi oltava vakavuusasteeltaan sellainen, että kiinniottoa voitaisiin pitää teon luonteeseen nähden oikeasuhtaisena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kiin- niotetun vapaaksi päästämistä ja kohtelusta kiinniottamisen yhteydessä. Säännöksen mu- kaan kiinniottettu olisi päästettävä vapaaksi heti sen jälkeen, kun tarvittavat henkilötiedot on saatu tai kun vaaraa säännösten rikkomis- sen jatkamisesta ei enää ole, kuitenkin vii- meistään kuuden tunnin kuluttua kiinniotos- ta. Muussa tapauksessa kiinniottettu olisi i- man aiheetonta viivytystä luovutettava poliis- sille.

Säännöksessä ehdotettava kuuden tunnin aikaraja ei tarkoita, että kiinniotto voisi aina jatkua säädetyn kuuden tunnin ajan. Toimen- piteisiin henkilön luovuttamiseksi poliisille olisi ryhdyttävä niin pian kuin mahdollista, kun käy selväksi, että esimerkiksi henkilötie- toja ei saada. Kiinniottoon liittyvä vapauden- riisto ei olisi säännöksen mukaan tarkoitettu painostuskeinoksi eikä se saisi kestää yhtään kauempaa kuin erävalvontatehtävän tarkoi- tuksen toteuttamiseksi on välttämätöntä.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi säännös kiinniottetun asianmukaisesta kohtelusta. Asianmukaisella kohtelulla tarkoitettaisiin ihmisarvoista kohtelua kiinnioton jälkeen ja mahdollisen kuljetuksen aikana poliisin hal- tuun.

7 §. Turvallisuustarkastus. Pykälän 1 mo- mentin mukaan erätarkastajalla olisi 6 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa oi- keus tarkastaa henkilö sekä kulkuneuvo, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että henkilöllä ja kulkuneuvossa ei ole aseita, esi- neitä ja aineita, joilla voidaan vaarantaa val- vontatoimenpiteen suorittaminen, aiheuttaa vaaraa itselle tai muille henkilöille taikka merkittävästi vahingoittaa luontoa. Vaaralli- silla esineillä tarkoitettaisiin esimerkiksi am- puma-aseita, jousitoimisia aseita, puukkoja ja muita teräaseita sekä erilaisia lyömäaseita. Vaarallisilla aineilla tarkoitettaisiin muun muassa myrkkyyjä, räjähteitä ja sytytysaineita. Tarkastuksen välttämättömyys voisi perustua esimerkiksi erätarkastajan näköhavaintoon,

sivulliselta saatuun vihjeeseen tai tarkastettavan uhkaavaan käytökseen. Säännöksessä tarkoitettu tarkastusoikeus olisi perusteltua erätarkastajan työturvallisuuden varmistamiseksi sekä paikalla mahdollisesti olevien muiden henkilöiden turvallisuuden takaamiseksi. Se voisi olla tarpeellinen myös merkittävän ympäristövahingon ennalta ehkäisemiseksi.

Pykälä 2 momentin mukaan erätarkastajalla olisi yksittäisen erävalvontatehtävän yhteydessä oikeus suorittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle ja vesialuksen kuljettajalle tai vesialuksessa aluksen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä toimivalle muulle henkilölle tämän veren alkoholipitoisuuden toteamiseksi tarvittava koe (ns. puhalluskoe), jos henkilön käytös, alkoholin haju tai muut seikat antavat ilmeisen aiheen epäillä, että hän on siinä määrin alkoholin vaikutuksen alainen, että hän voi vaarantaa yleistä turvallisuutta. Säännös ei oikeuttaisi erätarkastajaa puhalluskokeen suorittamiseen muun kuin konkreettisen erävalvontatoimenpiteen yhteydessä. Se perusteella hän ei saisi toimeenpanna Metsähallituksen alueella liikkuville yleisiä liikenteenvalvontaratsioita.

Jos 2 momentissa tarkoitettua kokeen tai muun synn perusteella olisi perusteltua aihetta epäillä, että moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja on siinä määrin alkoholin vaikutuksen alainen, että hän täyttää rikoslain 23 luvun 3 §:ssä säädettyä rattijuopumuksen edellytykset, erätarkastajalla olisi oikeus ottaa tällaisen henkilön toimiminen kuljettajana. Sama oikeus erätarkastajalla olisi sellaisen vesialuksen kuljettajana toimivan tai aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä toimivan henkilön osalta, joka täyttää rikoslain 23 luvun 5 §:ssä vesiliikennejuopumukselle säädettyä edellytykset. Tällaiset henkilöt muodostavat yleisen turvallisuusriskin tie- tai vesiliikenteessä, minkä vuoksi heidän ei tulisi sallia jatkaa kuljettajan- tai muussa edellä tarkoitettussa tehtävässä.

Metsästys- ja kalastusseurueisiin kuuluu monesti useampia henkilöitä. Mikäli seurueesta kuljettajana tai vesiliikennealuksessa lisäksi edellä tarkoitettussa muussa tehtävässä toiminut ei voisi tehtävässään jatkaa, olisi erätarkastajan varmistettava, että seurueen

jäsenistä joku muu voi hänet korvata tai huolehdittava tarvittaessa muulla tavalla henkilöiden turvallisesta poispääsystä alueelta.

8 §. Haltuunotto. Pykälän 1 momentin mukaan erätarkastajalla olisi oikeus tarvittaessa ottaa tarkastettavalta pois ampuma-aseet ja ampumatarvikkeet sekä muut vaaralliset esineet ja aineet.

Kyseeeseen tulisi mikä tahansa esine tai aine, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa ihmisten turvallisuudelle tai merkittävää vahinkoa luonnolle. Vaarallisista esineistä ja aineista on annettu esimerkkejä 7 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Pois otettu omaisuus olisi palautettava tarkastetulle heti tarkastuksen jälkeen, jollei henkilön voitaisi perustellusti epäillä päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa ihmisille tai merkittävää vahinkoa luonnolle tai palauttamiselle olisi muu laillinen este.

Pykälän 2 momentin mukaan haltuun otettu omaisuus, jota ei voitaisi 1 momentissa tarkoitettujen syiden vuoksi palauttaa omaisuuden haltijalle, olisi ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään seitsemän vuorokauden kuluessa pois otosta, luovutettava poliisille poliisilaisissa tai ampuma-aseen ja ampumatarvikkeiden kysymyksessä ollen ampuma-aselaisissa säädettyjä toimenpiteitä varten. Poliisilain 24 §:n mukaan haltuun otettu omaisuus on palautettava haltijalle 14 vuorokauden kuluessa tai jollei sitä voida vaaratta palauttaa haltijalle, myytävä omistajan suostumuksella tai kysymyksen ollessa sellaisesta vähäarvoisesta omaisuudesta, jota ei voida palauttaa, hävitettävä päällystöön kuuluvan poliisimiehen luvalla.

Ampuma-aselain 99 §:n nojalla ampuma-ase, aseosa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammuksot, jotka haltuunotosta tehdyn päätöksen nojalla ovat poliisin hallussa, voidaan luovuttaa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä omistajan ilmoittamalle tai hyväksymälle asianmukaisen luvan haltijalle tai, jos niitä ei ole luovutettu asianmukaisen luvan haltijalle, myydä julkisella huu- tokaupalla omistajan lukuun.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luvattomaan kalastukseen ja metsästykseen liittyvästä haltuunotosta. Erätarkastajalla olisi oikeus ottaa haltuun kalastuslaissa (286/1982)

säädetyin edellytyksin ja velvoittein luvattomaan kalastukseen käytetty pyydys ja vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä on harjoitettu sekä luvottomalla pyynnillä saatu saalis tai ryhtyä muihin kalastuslaissa säädettyihin toimenpiteisiin. Keskeiset tähän liittyvät säännökset sisältyvät kalastuslain (286/1982) valvontaa, talteen ottamista ja virka-apua koskevaan 13 lukuun ja erityisesti lain 101 §:ään. Kalastuslain 102 §:ssä säädetään haltuun ottoon liittyvistä velvoitteista, joilla tarkoitetaan lähinnä haltuun otetun omaisuuden viivytyksetöntä luovuttamista poliisille. Haltuunottoa harkitessaan erätarkastajan olisi kiinnitettävä huomiota toimenpiteen oikeasuhtaisuuteen rikkomukseen nähden. Säännöksen tarkoituksena ei ole, että esimerkiksi arvoltaan huomattavan aluksen haltuunottoon ryhdyttäisiin vähäisen rikkomuksen vuoksi, vaan laittoman toiminnan jatkuessa tulisi turvautua poliisin virka-apuun.

Erätarkastajalla olisi metsästyslaissa (615/1993) säädetyin edellytyksin ja velvoittein oikeus ottaa haltuun tai tehdä toimintakyvyttömäksi luvattomaan metsästyksen käytetty pyyntiväline sekä sellainen luvottomasti metsästetty riistaeläin, joka metsästyslain mukaan voidaan tuomita valtiolle menetetyksi. Keskeiset tähän liittyvät säännökset sisältyvät lainvastaisen toiminnan seuraamuksia sääntelevään metsästyslain 10 lukuun, erityisesti sen 80 ja 81 §:ään. Haltuun ottoon liittyvillä velvoitteilla tarkoitettaisiin lähinnä 81 §:ään sisältyvää säännöstä poliisille tehtävästä ilmoitus- ja luovutusvelvollisuudesta.

Pykälän 4 momenttiin sisältyvät säännökset erätarkastajan oikeudesta ottaa haltuun rikoksen kohde ja rikoksentekoväline epäilyn luonnonsuojelurikkomuksen yhteydessä. Luonnonsuojelurikkomuksesta säädetään luonnonsuojelulain (1096/1996) 58 §:ssä. Haltuunotto-oikeus olisi olemassa tilanteissa, joista säädetään luonnonsuojelulain 60 §:ssä. Säännöksessä tarkoitettu oikeus koskisi metsästyks-, keräily- tai muita välineitä, joita on käytetty tai ilmeisesti aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Haltuunotto-oikeus koskisi myös luonnonsuojelualueelta luvottomasti pyydettyjä eläimiä ja luvottomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä luonnonsuojelualueella on kielletty ot-

tamasta tai siellä käyttämästä.

Säännöksen mukaan erätarkastajalla olisi lisäksi oikeus ottaa haltuun sellainen luonnonsuojelulain vastaisesti pyydetty eläin ja otettu kasvi tai muu rikoksen kohde, joka luonnonsuojelulain 59 §:n mukaan voidaan tuomita valtiolle menetetyksi.

Pykälän 4 momentin perusteella haltuun otettu rikoksen kohde saalista lukuun ottamatta ja rikoksentekoväline olisi ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään seitsemän vuorokauden kuluessa haltuun otosta, luovutettava poliisille.

9 §. Voimakeinojen käyttö. Pykälä sisältäisi säännökset sen varalta, että erätarkastajaa esittäisiin suorittamasta tässä laissa tarkoitettua virkatehtävää. Pykälän 1 momentin mukaan tällaisissa tilanteissa, joissa valvontatehtävän suorittaminen saattaisi edellyttää turvautumista voimakeinoihin, erätarkastajan olisi ensimmäisenä vaihtoehtona käännyttävä joko poliisiin tai rajavartiolaitoksen puoleen virka-avun saamiseksi.

Käytännön erävalvonnassa turvautuminen poliisiin tai rajavartiolaitoksen virka-apuun ei eri syistä aina ole mahdollista. Esimerkiksi pitkät etäisyydet ja muut vireillä olevat virkatehtävät voivat vaikuttaa siihen, ettei virka-apua ole ainakaan kohtuullisessa ajassa saatavissa. Näiden tilanteiden varalta pykälän 2 momentissa säädettäisiin erätarkastajalle oikeus itsenäiseen voimankäyttöön yksittäistä erävalvontatehtävää suorittaessaan säännöksessä mainituin edellytyksin.

Keskeinen edellytys olisi ulkopuolisen virka-avun saatavuus. Virka-avun saatavuuden arviointi ei kuitenkaan olisi erätarkastajan, vaan avun antajan päätettävä asia. Voimakeinojen käyttöä edellyttävissä tilanteissa virkaapupyyntö olisi aina tehtävä, mikäli tilanne sen suinkin sallii.

Jos pyynnön jälkeen käy ilmi, että virka-apua ei ole saatavissa, erätarkastajan olisi itsenäistä voimankäyttöä harkitessaan vielä otettava huomioon erävalvontatehtävän tärkeys ja kiireellisyys sekä vastarinnan vaarallisuus. Jos tehtävää ei voida pitää tärkeänä eikä kiireellisenä ja jos vastarinta etukäteen voidaan arvioida vaaralliseksi, ei itsenäiseen voimakeinojen käyttöön olisi säännöksen perusteella syytä eikä oikeutta ryhtyä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimakeinojen käyttämiseen liittyvistä yleisistä

edellytyksistä ottaen huomioon, että voimakeinojen käyttö olisi äärimmäinen keino valvontatehtävän suorittamiseksi. Voimaa saataisiin käyttää vain siinä määrin ja siihen saakka kuin erävalvontatehtävän suorittamiseksi on tarpeen. Säännöksen mukaan ennen voimakeinojen käyttämistä erätarkastajan olisi, mikäli tilanne sen sallii, annettava valvontatoimenpiteen kohteelle varoitus voimakeinojen käyttämisestä, jollei tämä muuten luo vu lainvastaisesta toimenpiteestä, taikka noudata erätarkastajan neuvoja, kehoituksia tai käskyjä. Muutenkin huomioon olisi otettava lakiehdotuksen 4 §:n säännökset erävalvonnassa noudatettavista yleisistä periaatteista, joihin kuuluu myös se, että erätarkastajalla olisi oikeus luopua toimenpiteestä, jos siitä aiheutuvat haitat olisivat tavoiteltavia etuja suuremmat.

Pykälän 4 momenttiin on otettu viittaukset rangaistusvastuun vapautusperusteita sääntelevään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momenttiin ja lievennysperusteita sääntelevään 7 §:ään. Viittauksilla on haluttu osaltaan korostaa harkintaa voimakeinoihin turvautumisessa ja sitä, että voimaa ei ole tarkoitettu käytettäväksi enempää kuin tehtävä ja tilanteen kokonaisarviointi antavat aihetta.

10 §. Oikeudet toisen kiinteistöllä. Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset siitä, milloin erätarkastajalla olisi yksittäisen erävalvontatehtävän suorittamiseksi oikeus liikkua toisen omistamalla maa- ja vesialueella ja käyttää siellä tässä laissa säädettyjä toimivaltuuksia. Näin olisi asianlaita esimerkiksi silloin, kun valvontatoimenpiteen kohteena oleva henkilö pyrkii välttämään toimenpidettä pakenemalla tai muuten siirtymällä pois Metsähallituksen alueelta. Tarve liikkumiseen toisen alueella voisi perustua myös siihen, että säännösten rikkominen on toteutettu tai sitä ollaan toteuttamassa toisen alueelta siten, että seuraus ilmenee tai todennäköisesti ilmenisi Metsähallituksen alueella. Toisen alueelle menemisen ja valvontatoimenpiteisiin ryhtymisen edellytyksenä olisi aina konkreettisen valvontatehtävän suorittaminen. Jos rikkomiseen ei oltaisi puuttumassa verekseltään, asia ei kuuluisi erätarkastajan tehtävään, vaan poliisille.

Säännös ei oikeuttaisi liikkumiseen toisen pihapiirissä tai muulla kotirauhan piiriin kuuluvalla alueella muusta kuin erävalvontateh-

tävän suorittamiseen liittyvästä pakottavasta syystä.

Liikkuminen toisen alueella voisi tapahtua jalan, suksilla ja Metsähallituksen käytössä olevalla kulkuneuvolla.

Säännöksellä ei ole tarkoitus puuttua siihen, mitä maastoliikennelain (1710/1995) 4 §:ssä säädetään ilman maanomistajan lupaa tapahtuvasta maastossa liikkumisesta virkatehtävissä.

11 §. Eläimen kiinniottaminen ja lopettaminen. Pykälän 1 momentin mukaan erätarkastajan oikeuteen ottaa kiinni ja tarvittaessa lopettaa eläin sovellettaisiin, mitä eläinsuojelulaissa (247/1996), luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja metsästyslaissa (615/1993) eläimen kiinniotto- ja lopettamisoikeudesta säädetään.

Eläinsuojelulain 14 §:n 4 momentin mukaan sairasta, vahingoittunutta tai muuten avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan. Jos eläin on kuitenkin sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava siitä, että se lopetetaan. Luonnonsuojelulain 41 §:ään sisältyy vastaavankaltainen säännös rauhoitettujen eläinten osalta. Laissa säädetään nimenomaisesti vielä siitä, että eläin voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljettamista ja tilapäistä hoitoa varten.

Tähän liittyvä keskeisin metsästyslain säännös sisältyy 41 §:n 1 momenttiin. Sen mukaan laillisen metsästyksen lisäksi riista-eläimen saa tappaa vain, jos tappaminen on välttämätöntä ihmisiä taikka kotieläintä, viljeltyä eläintä tai muuta omaisuutta välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi. Rauhoittamattoman eläimen tappamista koskevia säännöksiä sisältyy lisäksi metsästyslain 7 lukuun. Metsästyslain 54 §:n mukaan erätarkastajalla on laissa säädettyin edellytyksin oikeus koiran kiinniottamiseen.

Säännöksellä ei ole tarkoitettu annettavaksi erätarkastajalle edellä mainituissa laeissa säädettyistä poikkeavia toimivaltuuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan erätarkastajalla olisi oikeus kantaa 1 momentissa tarkoitettujen tilanteiden varalta eläimen lopettamiseen soveltuvaan asetta. Asetta ei saisi käyttää muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

12 §. Esitutinnan toimittaminen. Pykälän

1 momentin mukaan erätarkastaja toimittaisi erävalvontaan liittyvässä yksinkertaisessa ja selvässä rikosasiassa esitutkintalain (449/1987) 44 §:ssä tarkoitetun suppean esitutkinnan, jos teosta ei olisi yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti odotettavissa muuta rangaistusta kuin sakkoa. Tutkinnassa noudatettaisiin suppeaa esitutkintaa koskevia esitutkintalain säännöksiä. Esitutkintalain mukaan suppeassa esitutkinnassa ei pääsääntöisesti ole tutkinnan johtajaa. Kuulusteluketomukseen tai muuhun asiakirjaan merkitään vain kuulusteltavana olevan kertomuksen pääsisältö. Epäilylle ei tarvitse selvittää hänen oikeuksiaan käyttää avustajaa esitutkinnassa eikä sitä, milloin hänelle voidaan määrätä puolustaja. Kuulustelussa ei myöskään tarvita todistajaa eikä alle 15 vuotiaan lailliselle edustajalle tarvitse varata oikeuta olla kuulustelussa läsnä.

Esimerkkeinä säännöksistä, joihin liittyvisissä rikkomuksissa erätarkastaja voisi suorittaa suppean esitutkinnan, jos asia on yksinkertainen ja selvä eikä siitä yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti ole odotettavissa muuta rangaistusta kuin sakkoa, voidaan mainita metsästyslain 74 § (metsästysrikkomus), kalastuslain 108 §:n 1 momentin 1–5 ja 8 kohdat (kalastusrikkomus), luonnonsuojelulain 58 § (luonnonsuojelurikkomus), maastoliikennelain 4 luvun 25 § (maastoliikenneriikkomus), vesiliikennelain 24 § (vesiliikenneriikkomus), eläinsuojelulain 54 § (eläinsuojelurikkomus), jätelain 19 § (roskaamiskiellon rikkominen) ja pelastuslain 24 § (avotulentekokiellon rikkominen).

Myös eräiden rikoslaisissa rangaistavaksi säädettyjen tekojen tutkinta voisi kuulua erätarkastajalle silloin, kun suppean esitutkinnan suorittamiselle säädetty edellytykset täyttyvät. Näitä olisivat rikoslain 17 luvun 15 § (lievä eläinsuojelurikos), 28 luvun 3 § (näpistys), 10 § (luvaton pyynti) ja 11 § (hallinnan loukkaus), 35 luvun 3 § (lievä vahingonteko), 48 luvun 3 §:n 1 ja 4 momentti (ympäristörikkomus) sekä 48 a luvun 4 § (laittoman saaliin kätkeminen).

Edellä tämän pykälän perusteluissa viitatuissa säännöksissä tarkoitetuista rikkomuksista säädetty seuraamus on sakko tai enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus. Rikkomukset muodostaisivat erätarkastajan toimivaltaan kuuluvan tutkintaoikeuden

ydinalueen, jos asia on yksinkertainen ja selvä. Säännöksen mukaan erätarkastajalla olisi oikeus suorittaa tutkinta myös silloin, kun teon seuraamus yleisen rangaistuskäytännön mukaan olisi sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Laissa säädetty rangaistuksmaksimit voisivat siten olla edellä mainittua korkeampiakin. Kun erätarkastaja harkitsee tutkinnan suorittamista tällaisissa tapauksissa, hänen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota asian selvyyteen ja yksinkertaisuuteen.

Esitutkintaoikeuden antaminen erätarkastajalle helpottaisi teon selvittämistä ja parantaisi epäilyn oikeusturvaa. Samalla vältettäisiin kustannuksia lisäävää viranomaistyötä verrattuna siihen, että tutkinta aina siirrettäisiin poliisiin tehtäväksi.

Pykälän 2 momentin mukaan esitutkinta olisi siirrettävä viipymättä poliisiin tehtäväksi, jos tutkinta vaatii suppeaa esitutkintaa laajempia tutkintatoimenpiteitä, edellyttää henkilön kutsumista erikseen pidettävään kuulusteluun tai jos valvontatilanteessa on jouduttu turvautumaan voimakeinoihin. Kun erätarkastaja siirtäisi asian tutkinnan poliisiin tehtäväksi, olisi asianmukaista, että hän ilman aiheetonta viivytystä ilmoittaisi siirrosta esimiehelleen.

Vaikka esitutkinta siirretään poliisiin tehtäväksi, olisi erätarkastajan huolehdittava tutkinnan aloittamiseksi ja turvaamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä kuten epäillyn henkilöllisyyden selvittämisestä, mahdollisten todistajien nimien muistiin merkitsemisestä sekä tekopaikan tai -alueen tarvittavasta eristämisestä.

13 §. Rikesakon määrääminen ja rangaistusvaatimuksen antaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin erätarkastajalle oikeus määrätä rikesakko tässä laissa tarkoitettujen säännösten rikkomisen seuraamukseksi, jos asia voidaan käsitellä rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983) säädettyssä rikesakkomenettelyssä. Tämän lain mukaisena edellytyksenä olisi lisäksi, että asianomainen antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi rikesakkomenettelyssä. Suostumus voitaisiin antaa rikesakkolomakkeella. Asiaan sovellettaisiin muutoin, mitä rikoslain 2 a luvussa ja rikesakkomenettelystä annetussa laissa säädetään.

Erätarkastajan oikeus määrätä rikesakko koskisi vain sellaisia erävalvontatehtävään

kuuluvia vähäisiä rikkomuksia, joista rikoslain 2 a luvun 9 §:n ja sen nojalla rikesakko-rikkomuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (610/1999) mukaan seuraamukseksi voidaan määrätä rikesakko. Näitä ovat jätelain (1072/2001) 19 §:ssä säädetyn roskaamiskiellon vähäinen rikkominen, kalan tai ravun pyytäminen ilman kalastuslain (286/1982) 88 §:n 1 momentissa tarkoitettua kalastuksenhoitomaksun suorittamista tai maksua koskevan tositteen määrääjässä esittämisen laiminlyönti sekä viehekalastuksen suorittaminen ilman kalastuslain 88 §:n 2 momentissa tarkoitettua viehekalastusmaksun suorittamista tai maksua koskevan tositteen määrääjässä esittämisen laiminlyönti. Rikesakon enimmäismääräksi mainituista rikkomuksista on säädetty 50 euroa. Rikesakkomenettelyä on laajennettu eräisiin vesiliikenerikkomuksiin rikoslain muuttamisesta annetulla lailla (585/2005).

Rikoslain 2 a luvun 8 §:n mukaan rikesakko on euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus. Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

Rikesakkomenettelystä annetun lain 7 §:n mukaan rikesakkoasian esitutkinnassa selvitetään ainoastaan seikat, jotka ovat välttämättömiä rikesakon määräämistä varten. Jos rikkomuksesta epäilty kiistää rikkomuksen, suoritetaan esitutkinta rikesakkomääräyksen antajan harkitsemassa laajuudessa. Rikesakkomenettelystä annetun lain 11 §:n mukaan poliisipiirin päällikkö valvoo rikesakkomääräysten antamista. Valvonta koskisi myös erätarkastajan määräämiä rikesakkoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erätarkastajan oikeudesta käynnistää rangaistuspäättämismenettely tässä laissa tarkoitettussa rikosasiassa antamalla rangaistusvaatimus, jos asia rangaistuspäättämismenettelystä annetun lain (692/1993) mukaan voidaan käsitellä rangaistuspäättämismenettelyssä. Edellytyksenä olisi lisäksi, että epäilty antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiselle rangaistuspäättämismenettelyssä. Suostumus voitaisiin antaa rangaistuspäättämismenettelyssä käytetyllä lomakkeella. Asiaan sovellettaisiin muutoin, mitä rangaistuspäättämismenettelystä annetussa laissa säädetään.

Erätarkastajan toimivalta antaa rangaistusvaatimus koskisi ainoastaan tässä laissa tarkoitettuja erävalvontatehtävään liittyviä ri-

kosasioita silloin, kun tämän lain mukaiset ja muussa laissa säädetty edellytykset rangaistuspäättämismenettelylle olisivat olemassa.

Tavanomaisimpia esimerkkejä rangaistussäännöksistä, joiden rikkomisesta erätarkastaja voisi antaa rangaistusvaatimuksen, olisivat metsästyslain 74 § (metsästysrikkomus) ja 75 § (metsästyslain säännösten rikkominen), kalastuslain 108 §:n 1 momentin 1–5 ja 8 kohdat (kalastusrikkomus), luonnonsuojelulain 58 § (luonnon suojelurikkominen), maastoliikennelain 4 luvun 25 § (maastoliikenerikkominen), vesiliikennelain 24 § (vesiliikenerikkominen), eläinsuojelulain 54 § (eläinsuojelurikkominen), jätelain 19 § (roskaamiskiellon rikkominen) ja pelastuslain 24 § (avotulentekokiellon rikkominen). Näitä olisivat lisäksi rikoslain 17 luvun 15 § (lievä eläinsuojelurikos), 28 luvun 3 § (näpistys), 10 § (luvaton pyynti) ja 11 § (hallinnan loukkaus), 35 luvun 3 § (lievä vahingonteko), 48 luvun 3 §:n 1 ja 4 momentti (ympäristörikkomus) sekä 48 a luvun 4 § (laittoman saaliin kätkeminen).

Rangaistuspäättämis on rikesakkomenettelyä ankarampi seuraamusmuoto muun muassa sen vuoksi, että se määrätään päiväsakkoina ja että vahvistettu rangaistuspäättämis voidaan muuntaa vankeudeksi.

Säännös poikkeaisi rangaistuspäättämismenettelystä annetussa laissa säädetystä menettelystä siinä, että tämän lain mukaista rangaistuspäättämisestä ei voitaisi muuntaa vankeudeksi. Poikkeus olisi myös se, että epäiltyä vaadittaisiin kirjallinen suostumus asian käsittelemiseksi rangaistuspäättämismenettelyssä. Rangaistuspäättämismenettelystä annetun lain mukainen rangaistuspäättämismenettely voidaan käynnistää epäillyn suostumuksesta riippumatta.

14 §. Huomautuksen antaminen. Pykälän mukaan erätarkastajalla olisi oikeus antaa muihin toimenpiteisiin ryhtymättä rikkomuksen tekijälle huomautus, jos teko olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen. Teon vähäisyyttä arvioitaessa huomiota olisi kiinnitettävä rikotulla säännöksellä suojatun edun luonteeseen, aiheutuneeseen vahinkoon, tuottamusteeseen ja muihin niiden kaltaisiin seikkoihin.

15 §. Virka-apu. Pykälän 1 momentin mukaan erätarkastajalla olisi oikeus saada yksittäisen erävalvontatehtävän suorittamiseen

muulta valtion viranomaiselta sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Virka-apuun olisi syytä turvautua olosuhteet huomioon ottaen yleensä aina silloin, kun erävalvontatilanteessa jouduttaisiin turvautumaan voimakeinoihin. Kysymykseen tulevia viranomaisia olisivat lähinnä poliisi ja rajavartiolaitos.

Tarkoituksena on, että virka-apupyynnön esittäisi pääsääntöisesti Metsähallitus. Kiireellisissä tapauksissa erätarkastaja voisi kuitenkin kääntyä suoraan virka-avun antajan puoleen. Asianmukaista on, että erätarkastaja informoisi kiireellisissä tapauksissa esimiehiään niin pian kuin mahdollista sen arvioimiseksi, tarvitaanko asiassa Metsähallituksen tekemää virka-apupyynnöä.

Pykälän 2 momentin mukaan erätarkastaja olisi velvollinen antamaan poliisille ja muulle viranomaiselle virka-apua onnettomuuden sattua, kadonneen etsinnässä, etsintäkuulutetun kiinniottamisessa, ja muissa tehtäviinsä soveltuviissa tapauksissa. Virka-apu annettaisiin Metsähallitukselle osoitetusta pyynnöstä, jollei avun tarpeen kiireellisyydestä muuta johdu. Kiireellisissä tapauksissa antamastaan virka-avusta erätarkastajan olisi informoitava esimiehiään niin pian kuin tilanne sen sallii.

16 §. Tapahtuma ilmoitus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin erätarkastajan toimivaltuuksien käyttöön liittyvästä kirjaamisvelvoitteesta, tapahtumailmoituksen laatimisesta. Säännöksen tarkoituksena olisi yhtäältä asianosaisten, erityisesti toimenpiteen kohteena olevan epäillyn oikeusturvan varmistaminen. Toisaalta kirjaaminen palvelisi erävalvonnan valvontaa suorittavien viranomaisten toimintaa.

Tapahtumailmoituksen laatimisvelvoite koskisi lakiehdotuksen 6:ssä tarkoitettua kiinniottoa, 7 §:ssä tarkoitettua turvallisuustarkastusta, 8 §:ssä tarkoitettua esineiden haltuunottoa ja 9 §:ssä tarkoitettua voimakeinojen käyttämistä. Jotta kirjaaminen vastaisi tarkoitustaan, olisi se tehtävä ilman aiheeton viivytystä valvontatoimenpiteen suorittamisen jälkeen.

Koska 1 momentissa tarkoitetuista tapahtumailmoituksista muodostuva tietojoukko saattaa muodostaa henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitettua henkilörekisterin, py-

kälän 2 momenttiin otettaisiin säännökset tapahtumailmoituksen tietosisällöstä sekä tietojen käyttötarkoituksesta ja säilyttämisaajasta. Säilyttämisaajan umpeen kuluttua tiedot olisi hävitettävä.

Pykälän 3 momentin mukaan tapahtumailmoitukseen sisältyvien tietojen käsittelyyn sovellettaisiin muuten, mitä henkilötietolaissa säädetään.

17 §. Vahingon korvaaminen. Pykälän 1 momentin mukaan erävalvontatehtävän yhteydessä aiheutuneen vahingon korvaamisesta olisi voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) vahingonkorvauksesta julkista valtaa käytettäessä säädetään. Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon edellyttäen, että toimen tai tehtävien suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Korvattavaa vahinkoa koskevat säännökset sisältyvät vahingonkorvauslain 5 lukuun.

Pykälän 2 momentin mukaan erätarkastajan olisi viivytyksettä tehtävä esimiehelleen ilmoitus erävalvonnan yhteydessä syntyneestä muusta kuin vähäiseksi katsottavasta henkilö- tai omaisuusvahingosta. Vahinkotapahtumasta olisi toimitettava poliisiin suorittama tutkinta, jos erätarkastaja sitä pyytää tai tutkintaan havaitaan muutoin olevan tarvetta. Henkilövahingon vakavuus olisi poikkeuksetta peruste tutkinnan toimittamiselle samoin kuin yleensä omaisuusvahingon merkittävyys. Poliisitutkinta olisi yleensä syytä käynnistää myös vahinkoa kärsineen Metsähallitukselle esittämän pyynnön johdosta.

Pykälän 3 momentin mukaan erävalvontatehtävän suorittamisen yhteydessä vammoja saaneelle olisi viivytyksettä hankittava tarpeellista hoitoa. Henkilölle, joka ilmoittaa saaneensa vammoja erätarkastajan toimenpiteen johdosta, on annettava tilaisuus päästä lääkärintarkastukseen tai jos lääkärintarkastuksen järjestäminen ei ole välittömästi mahdollista, hänelle on annettava tilaisuus päästä muun esteettömän henkilön tarkastettavaksi.

Pykälän 4 momentin mukaan kustannukset erävalvontatilanteessa vammoja saaneelle henkilölle tarpeellisen hoidon hankkimisesta ja tarkastuksista maksettaisiin etukäteen valtion varoista. Valtion varoista maksetut kus-

tannukset perittäisiin takaisin, jollei se olisi ilmeisen kohtuutonta.

18 §. Valvonta. Pykälän 1 momentin mukaan Metsähallituksen erävalvontatoiminnan valvonta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriön tehtävään. Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriön olisi valvottava, että Metsähallituksen erävalvonta on lainmukaisesti ja asianmukaisesti järjestetty. Erityisesti huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että erävalvonnan organisointi turvaa puolueettoman ja riippumattoman valvontatoiminnan sekä että toiminnan sisäinen valvonta on järjestetty. Ministeriön valvontatehtävään kuuluisi lisäksi osaltaan huolehtia erätarkastajien ammattitaidon ylläpitämiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Ylimpänä alueellisena poliisiviranomaisena asianomaisen lääninhallituksen tulisi valvoa erätarkastajille kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä. Laillisuuden ohella lääninhallitusten asiana olisi valvoa valtuuksien käytön yhdenmukaisuutta, mikä korostaa valvontaviranomaisten yhteistoiminnan tarvetta

Pykälän 2 momentin mukaan Metsähallituksen olisi laadittava erävalvonnasta kalenterivuositain toimintakertomus ja toimitettava se valvontaviranomaisille seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä valvonnan toteuttamista varten. Valvontaviranomaisilla olisi oikeus saada Metsähallitukselta jäljennös 16 §:ssä tarkoitetusta tapahtumailmoituksesta ja muuta valvonnan kannalta tarpeellista tietoa.

19 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä annettaisiin valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarvittavat tarkemmat menettelyä koskevat säännökset 6 §:ssä tarkoitetusta henkilöllisyyden selvittämisestä ja kiinniotosta, 7 §:ssä tarkoitetusta turvallisuustarkastuksesta ja 8 §:ssä tarkoitetusta omaisuuden haltuunotosta. Tarvittavat tarkemmat tekniset säännökset 16 §:ssä tarkoitetusta toimenpideilmoituksesta ja 3 §:n 3 momentissa tarkoitetusta virkamerkistä annettaisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

20 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Pykälän 1 ja 2 momentti sisältäisivät tavantomaiset voimaantulosäännökset.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi siirtymäsäännös sen varalta, että vaikka kaikki nykyisistä erätarkastajista eivät täyttäisi lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentissa säädettyjä poliisi-

koulutusta koskevia erityisiä kelpoisuusehtoja, he voisivat jatkaa tehtävässään tämän lain mukaisina erätarkastajina.

1.2. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta

14 §. Pykälään lisättäisiin uusi 5 kohta, jonka mukaisesti Metsähallituksen erätarkastajalla olisi oikeus siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan luovuttaa poliisin henkilörekistereihin suoraikäyttöisesti tallettamalla tai konekielisessä muodossa tallettamista varten toimivaltaansa kuuluvassa erävalvo mossa kirjattuja tarpeellisia toimenpidetietoja. Tällaisia tietoja olisivat muun muassa tutkintaan liittyvät tiedot ja rikostiedustelutiedot.

19 §. Pykälään lisättäisiin uusi 12 kohta, jonka mukaisesti poliisi saisi luovuttaa muista kuin lain 30 ja 31 §:ssä tarkoitetuista henkilörekistereistä salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa Metsähallituksen erätarkastajalle tietoja, jotka ovat tarpeen erävalvojan toimivaltaan kuuluvien erävalvontatehtävien suorittamiseksi. Näitä olisivat lähinnä aserekisteriin, venerekisteriin ja liikennetietojärjestelmään liittyvät henkilötiedot, epäiltyyn liittyvät rikosrekisteritiedot etenkin vakavammassa rikosepäilyissä sekä sakon määräämiseen liittyvät verotustiedot.

2. Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarvittavat tarkemmat menettelyä koskevat säännökset lakiehdotuksen 6 §:ssä tarkoitetusta henkilöllisyyden selvittämisestä ja kiinniotosta, 7 §:ssä tarkoitetusta turvallisuustarkastuksesta ja 8 §:ssä tarkoitetusta haltuunotosta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarvittavat tekniset säännökset lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentissa tarkoitetusta virkamerkistä ja 16 §:ssä tarkoitetusta tapahtumailmoituksesta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1.1.2006.

4. Suhde perustuslakiin

Esitys liittyy perustuslakiin useassa mielessä. Esityksessä ehdotetaan annettavaksi valtion liikelaitoksena toimivalle Metsähallitukselle julkisia hallintotehtäviä, joihin sisältyy merkittäväkin julkisen vallankäyttöä. Kysymys kuuluu, voidaanko tehtävien antoa valtion liikelaitoksen yhteyteen pitää perustuslain 124 §:n säännösten mukaisena. Esityksessä annettaisiin erävalvontaa suorittaville Metsähallituksen virkamiehille, erätarkastajille toimivaltuuksia, joilla voitaisiin puuttua perustuslaissa suojattuihin yksilön perusoikeuksiin. Lisäksi erätarkastajat saisivat rikosakon määräämisoikeuden ja rangaistusvaatimuksen anto-oikeuden kautta rikosoikeudellisen tuomiovallan käyttämiseen liittyviä toimivaltuuksia. On arvioitava, voidaanko esityksen mukaista puuttumisoikeutta perusoikeuksiin ja sanottuja rangaistusseuraamusten antamiseen liittyviä oikeuksia pitää perustuslain kannalta hyväksyttävinä, kun otetaan huomioon, että lain eräänä tarkoituksena on osaltaan edistää perustuslaissa säädetyn ympäristövastuusäännöksen toteutumista.

Esityksen mukaan erävalvontatehtävä kuuluisi Metsähallituksessa julkisia hallintotehtäviä hoitavalle julkisten hallintotehtävien yksikölle, jossa erävalvontatehtävää hoitaisivat virkasuhteessa olevat erätarkastajat. Yksikön muukin henkilöstö, jonka tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä, olisi virkasuhteessa. Yksikkö olisi liiketoiminnasta erillinen ja riippumaton Perustuslakivaliokunta on hallituksen esityksestä laiksi Metsähallituksesta (HE 154/2004) antamassaan lausunnossa (PeVL 38/2004) katsonut, että virkamiestehävien osoittaminen Metsähallituksen yhteydessä toimivaan liikelaitoksesta erilliseen ja riippumattomaan julkisten hallintotehtävien yksikköön on tapa lailla organisoida virkamiesthallintoa eikä järjestelyssä ollut perustuslain kannalta huomauttamista. Edellä oleva huomioon ottaen hallitus katsoo, ettei erävalvontatehtävien antaminen Metsähallitukselle lähtökohtaisesti olisi ristiriidassa perustuslain kanssa.

Edellä tarkoitettuun hallituksen esitykseen laiksi Metsähallituksesta sisältyi käsillä olevaan esitykseen verrattuna huomattavasti vähemmän säännökset erävalvonnasta. Siitä antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokun-

ta katsoi valtuuksien annon olleen liian avointa eikä täyttävän lailla säätämisen ja siihen liittyvän täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Valiokunnan mielestä asianmukaisin vaihtoehto olisi säätää erävalvonnasta erikseen siten, että laissa olisi säännökset erävalvojista, heidän koulutuksestaan, tehtävistään, toimivallastaan ja sen käyttämisen edellytyksistä.

Lausunnossa perustuslakivaliokunta aikaisempiin kannanottoihinsa viitaten totesi, että perusoikeuksiin kohdistuvia puuttumisvaltuuksia ei tullut antaa viranomaisille laajemmin kuin siihen on välttämätöntä tarvetta. Valtuuksien tuli lisäksi olla oikeasuhtaisia tehtäviin nähden. Esimerkkeinä erävalvontaan sopivista toimivaltuuksista valiokunta nimesi henkilöllisyyden selvittämisen sekä eläimen kiinniottamisen ja lopettamisen. Voimakeinojen käyttäminen voisi valiokunnan mielestä tulla kysymykseen vain tarkoin rajatuissa tapauksissa. Pääsääntöisesti voimakeinojen käyttöön tuli pyytää poliisilta virka-apua.

Käsillä oleva hallituksen esitys on pyritty tältä osin laatimaan ottaen huomioon edellä tarkoitettut perustuslakivaliokunnan kannanotot.

Mitä rikosakon määräämiseen ja rangaistusvaatimuksen antamiseen tulee, niin on todettava, että erätarkastajat saisivat niiden kautta rikosoikeudellisen tuomiovallan piiriin kuuluvia oikeuksia. Rooli olisi samankaltainen, joka on tähän mennessä annettu vain poliisille, rajavartijoille ja tullille. Rikesakkomenettelyä ja rangaistusmääräysmenettelyä koskevat yleislait on säädetty perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Esitys merkitsisi rikesakkomenettelyn ja rangaistusmääräysmenettelyn soveltajapiirin laajentamista tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä niin kuin rajavartioiden ja tullin osaltakin on tehty. Samalla menettelyille asetettaisiin tavanomaista rajoitetummat soveltamisedellytykset esitykseen sisältyvillä uusilla oikeusturvatakeilla.

Uusina oikeusturvatakeina rikesakkomenettelylle ja rangaistusmääräysmenettelylle vaadittaisiin epäillyn kirjallinen suostumus. Erätarkastajan oikeus käyttää rangaistusvaatimusta rajattaisiin 20 päiväsakkoon. Keskeisimpänä rangaistusvaatimuksen osalta voidaan pitää, ettei sen perusteella määrättyä sakkorangaistusta saisi muuntaa vankeudek-

si.

Mainittujen uusien oikeusturvatakeiden perusteella hallitus katsoo, että esitys olisi tältä osin kokonaisuutena hyväksyttävissä ja säädettävissä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Esityksen luonteen huomioon ottaen halli-

tus pitää suotavana, että siitä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Metsähallituksen erävalvonnasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetyn erävalvonnan tarkoituksena on edistää ja valvoa Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden käytön lainmukaisuutta sekä ennaltaehkäistä ja erävalvontaan kuuluvassa laajuudessa selvittää siihen liittyviä rikoksia.

2 §

Erävalvonta

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä *erävalvonnalla* tarkoitetaan:

1) metsästystä, kalastusta, luonnonsuojelua, luonnonvaraisten eläinten kohtelua, avotulentekoa ja roskaamista koskevien säännösten noudattamisen valvontaa;

2) maastoliikenteestä luontaiselinkeinoille, luonnolle ja sen yleiselle virkistyskäytölle sekä muulle yleiselle edulle aiheutuvien häiriöiden ehkäisemistä ja oikeutta liikkua maastossa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla koskevien säännösten noudattamisen valvontaa;

3) kalastuksen ja muun elinkeinon, luonnon ja sen yleisen virkistyskäytön sekä muun yleisen edun suojelemista koskevien vesiliikennesäännösten noudattamisen valvontaa;

4) siten kuin ampuma-aselaisissa (1/1998) säädetään, ampuma-aseita ja ampumatarpeita koskevien säännösten noudattamisen valvontaa.

Erävalvontaan kuuluu lisäksi Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden ja muun omaisuuden vartiointia.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen

erävalvontaan ei kuulu Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonta.

3 §

Erätarkastajat

Erävalvontaa varten Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien yksikössä on virkasuhteessa olevia erätarkastajia.

Kelpoisuusvaatimuksena erätarkastajan virkaan on poliisin perustutkinto ja perehtyneisyys erävalvontaan. Virkaan nimitettävän on oltava elämäntavoiltaan nuhteeton.

Erätarkastajalla on hänen asemansa osoittava virkamerkki.

4 §

Erävalvonnassa noudatettavat periaatteet

Erävalvontaan kuuluvat tehtävät on suoritettava asiallisesti, puolueettomasti ja sovinnollisuutta edistäen. Tehtävästä ei saa aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin erävalvonnan toteuttamiseksi on välttämätöntä. Tehtävän on oltava perusteltu suhteessa valvonnan tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin.

Erätarkastajan tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä saamaan valvonnan kohteena oleva noudattamaan lakia.

Erätarkastaja voi luopua toimenpiteestä, jos sen loppuun saattaminen voi johtaa kohtuutomaan seuraukseen asian merkitys ja tavoite

teltava tulos huomioon ottaen.

Erätarkastajan on pidettävä virkamerkki mukana erävalvontaan kuuluvissa tehtävissä ja tarvittaessa tai vaadittaessa esitettävä se.

5 §

Toimenpiteen perusteen ilmoittaminen

Erätarkastajan on välittömästi ilmoitettava henkilön vapautteen kohdistuvan toimenpiteen peruste toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle. Muun toimenpiteen peruste on ilmoitettava niin pian kuin se on mahdollista toimenpidettä vaarantamatta.

6 §

Henkilöllisyyden selvittäminen ja oikeus kiinni ottamiseen

Erätarkastajalla on erävalvontaan kuuluvassa yksittäisessä tehtävässä oikeus pysäyttää henkilö ja kulkuneuvo sekä saada tieto henkilön ja kulkuneuvossa olevien henkilöiden nimestä, henkilötunnuksesta tai, jos henkilötunnusta ei ole, syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta nämä ovat tavoitettavissa. Erätarkastajalla on oikeus ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta henkilöllisyyden selvittämiseksi tarpeellisia tietoja tai antaa todennäköisesti virheellisen tiedon. Oikeus kiinni ottamiseen on myös silloin, kun kiinni ottaminen on välttämätöntä erävalvontaa koskevien säännösten vakavan rikkomisen jatkamisen estämiseksi ja kiinni ottaminen on tekoon nähden oikeasuhteinen pakkokeino.

Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu tai kun vaaraa säännösten rikkomisesta ei enää ole. Hänet on kuitenkin päästettävä vapaaksi viimeistään kuuden tunnin kuluttua kiinni ottamisesta tai luovutettava ilman aiheutonta viivytystä poliisille.

7 §

Turvallisuustarkastus

Erätarkastajalla on 6 §:ssä tarkoitetun kiinni ottamisen ja kulkuneuvon pysäyttämisen

yhteydessä oikeus tarkastaa henkilö ja kulkuneuvo, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että henkilöllä tai kulkuneuvossa ei ole aseita, esineitä tai aineita, joilla voidaan vaarantaa erävalvonta taikka aiheuttaa vaaraa ihmisille tai merkittävää vahinkoa luonnolle.

Jos erävalvontaan kuuluvan yksittäisen tehtävän yhteydessä henkilön käytöksen ja muiden seikkojen perusteella on syytä epäillä, että moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja tai se, joka ohjailee vesialusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä on siinä määrin alkoholin vaikutuksen alainen, että hän voi vaarantaa yleistä turvallisuutta, erätarkastaja voi velvoittaa hänet suorittamaan puhalluskokeen.

Jos 2 momentissa tarkoitetun kokeen tai muiden seikkojen perusteella on perusteltua syytä epäillä, että moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja on syyllistynyt rikoslain (39/1889) 23 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun rattijuopumukseen taikka että se, joka ohjailee vesialusta tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä, on syyllistynyt rikoslain 23 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun vesiliikennejuopumukseen, erätarkastajalla on oikeus estää kuljettajaa jatkamasta ajoa ja muuta henkilöä toimimasta tehtävässään. Erätarkastajan on tällöin tarvittaessa huolehdittava tarkastetun sekä kulkuneuvossa ja aluksessa mukana olleiden turvallisesta poispääsystä alueelta.

8 §

Haltuunotto

Erätarkastajalla on 7 §:ssä tarkoitetussa turvallisuustarkastuksessa oikeus tarvittaessa ottaa tarkastettavalta pois ampuma-aseet ja ampumatarvikkeet sekä muut vaaralliset esineet ja aineet. Omaisuus on palautettava haltijalle tarkastuksen jälkeen, jollei hänen voida perustellusti epäillä päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa ihmisille tai merkittävää vahinkoa luonnolle taikka jollei luovuttamiselle ole muuta laissa säädettyä estettä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu omaisuus,

jota ei voida palauttaa haltijalle, on ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään seitsemän vuorokauden kuluttua sen ottamisesta, luovutettava poliisille poliisilaissa (493/1995) tai, jos kysymys on ampumaseista tai ampumatarvikkeista, ampumaseilaissa säädettyjä toimenpiteitä varten.

Erätarkastajalla on kalastuslain (286/1982) mukaisesti oikeus ottaa talteen luvattomassa kalastuksessa käytetty pyydys ja vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä on harjoitettu, sekä luvattomasti pyydetty saalis taikka ryhtyä niiden osalta muihin kalastuslaissa säädettyihin toimenpiteisiin. Erätarkastajalla on metsästyslain (615/1993) mukaisesti oikeus ottaa talteen tai tehdä toimintakelvottomaksi luvattomaan metsästyksen käytetty pyyntiväline. Erätarkastajalla on lisäksi oikeus ottaa talteen luvattomasti metsästetty riistaelin, joka metsästyslain mukaan tuomitaan valtiolle menetetyksi.

Erätarkastajalla on oikeus ottaa haltuun rikoslain 48 luvun 5 §:ssä tarkoitetun luonnonsuojelurikoksen tai luonnonsuojelulain (1096/1996) 58 §:ssä tarkoitetun luonnonsuojelurikkomuksen kohde ja sen tekemisessä käytetty väline siten kuin luonnonsuojelulaissa haltuunotosta säädetään. Erätarkastajalla on lisäksi oikeus ottaa haltuun rikoksen kohde, joka luonnonsuojelulain nojalla on tuomittava valtiolle menetetyksi. Haltuun otettu rikoksen kohde saalista lukuun ottamatta ja rikoksentekoväline on ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään seitsemän vuorokauden kuluttua haltuun ottamisesta, luovutettava poliisille.

9 §

Voimakeinojen käyttö

Jos erätarkastajaa estetään suorittamasta tässä laissa tarkoitettua virkatehtävää, erätarkastaja voi pyytää poliisilta tai rajavartiolaitokselta virka-apua.

Jos poliisiin tai rajavartiolaitoksen virka-apua ei ole olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa saatavissa, erätarkastajalla on yksittäisen valvontatehtävän suorittamiseksi, kun otetaan huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys sekä vastarinnan vaarallisuus, oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön

kiinniottamiseksi ja esteen poistamiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavina.

Jos voimakeinojen käyttäminen on välttämätöntä, on niitä käytettävä vai siinä määrin ja siihen saakka, kun erävalvontatehtävän suorittamiseksi on tarpeen. Ennen voimakeinojen käyttämistä erätarkastajan on, jos tilanne sen sallii, annettava valvontatoimenpiteen kohteelle varoitus voimakeinojen käyttämisestä, jos tämä ei muuten luovu lainvastaisesta toimenpiteestä taikka noudata erätarkastajan neuvoja, kehoituksia tai käskyjä. Rangaistus vastuun vapausperusteista säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja lievennysperusteista 7 §:ssä.

10 §

Oikeudet toisen kiinteistöllä

Erätarkastajalla on erävalvontaan kuuluvaa yksittäistä tehtävää suorittaessaan oikeus liikkua toisen maa- ja vesialueella jalan, sukilla ja Metsähallituksen käytössä olevalla kulkuneuvolla sekä käyttää tässä laissa säädettyjä toimivaltuuksia, jos valvonnan kohteena oleva pyrkii estämään tehtävän suorittamista pakenemalla tai muuten siirtymällä pois Metsähallituksen hallinnassa olevalta alueelta taikka rikkomalla tai valmistautumalla rikkomaa 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä siten, että teon seurauksena ilmenee tai todennäköisesti ilmenisi Metsähallituksen alueella. Erätarkastajan on kuitenkin vältettävä liikkumista pihapiirissä ja siihen rinnastettavalla erityiseen käyttöön varatulla alueella, jollei liikkumiseen ole tehtävän suorittamiseen liittyvää pakottavaa syytä.

11 §

Eläimen kiinni ottaminen ja lopettaminen

Erätarkastajan oikeudesta ottaa kiinni ja tarvittaessa lopettaa eläin on voimassa, mitä eläinsuojelulaissa (247/1996), luonnonsuojelulaissa ja metsästyslaissa eläimen kiinniotamis- ja lopettamisoikeudesta säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua eläimen

lopettamista varten erätarkastajalla on oikeus kantaa tehtävään soveltuvaa ampuma-asetta.

12 §

Esitutinnan toimittaminen

Erätarkastaja toimittaa tässä laissa tarkoitettun rikosasian selvittämiseksi esitutkintalain (449/1987) 44 §:ssä tarkoitettua suppeaa esitutkinnan, jos asia on yksinkertainen ja selvä eikä teosta ole yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Esitutkinnassa noudetaan, mitä siitä erikseen säädetään.

Jos tutkinta vaatii suppeaa esitutkintaa laajempia tutkintatoimenpiteitä tai edellyttää jonkun saapumista erikseen pidettävään kuulusteluun taikka jos valvontatilanteessa on jouduttu turvautumaan voimakeinoihin, tutkinta on viipymättä siirrettävä poliisiin tehtäväksi. Erätarkastajan on kuitenkin huolehdittava esitutkinnan aloittamiseksi ja turvaamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

13 §

Rikesakko ja rangaistusvaatimus

Jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikosasia voidaan käsitellä rikesakko menettelystä annetussa laissa (66/1983) säädettyssä rikesakkomenettelyssä, erätarkastajalla on oikeus määrätä rikesakko, jos sakon kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi rikesakkomenettelyssä. Asiaan sovelletaan muutoin, mitä rikesakkomenettelystä erikseen säädetään.

Jos erävalvonnassa ilmi tullut tässä laissa tarkoitettu rikosasia voidaan käsitellä rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa (692/1993) säädettyssä rangaistusmääräysmenettelyssä, erätarkastajalla on oikeus antaa rangaistusvaatimus, jos vaatimuksen kohteena oleva antaa kirjallisen suostumuksen asian käsittelemiseksi rangaistusmääräysmenettelyssä. Rangaistusvaatimus saa olla enintään 20 päiväsakkoa, eikä sitä saa muuntaa vankeudeksi. Asiaan sovelletaan muutoin, mitä rangaistusmääräysmenettelystä erikseen säädetään.

14 §

Huomautus

Jos erävalvontaa koskevien säännösten rikominen on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, erätarkastaja voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa tekoon syyllistyneelle huomautuksen.

15 §

Virka-apu

Erätarkastajalla on oikeus saada erävalvontaan kuuluvan yksittäisen tehtävän suorittamiseen muulta valtion viranomaiselta sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen viranomaisen on toimivaltainen. Virka-apu annetaan Metsähallituksen pyynnöstä, jollei avun tarpeen kiireellisyydestä muuta johdu.

Erätarkastaja on velvollinen antamaan poliisille ja muulle viranomaiselle virka-apua onnettomuuden sattuessa, kadonneen etsinnässä, etsintäkuulutetun kiinniottamisessa ja muissa tehtäviinsä soveltuvissa tapauksissa. Virka-apu annetaan Metsähallitukselle osoitetusta pyynnöstä, jollei avun tarpeen kiireellisyydestä muuta johdu.

16 §

Tapahtumailmoitus

Asianosaisten oikeusturvan parantamiseksi ja erävalvonnassa valvontaa varten 6 §:ssä tarkoitettua kiinniottamisesta, 7 §:ssä tarkoitettua turvallisuustarkastuksesta, 8 §:ssä tarkoitettua omaisuuden haltuun ottamisesta ja 9 §:ssä tarkoitettua voimakeinojen käyttämisestä erätarkastajan on laadittava tapahtumailmoitus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tapahtumailmoitukseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimenpiteen kohteena olevan henkilön tunnistetiedot ja yhteystiedot henkilötunnus mukaan lukien;
- 2) epäilty rikkomus, jonka selvittämiseksi toimenpiteeseen on ryhdytty;

3) toimenpiteen laatu sekä luettelo sellaisista haltuun otetuista esineistä ja aineista, joita ei voida turvallisuustarkastuksen jälkeen haltijalle palauttaa;

4) toimenpiteen ajankohta ja suorittaja.

Tietoja saa käyttää vain 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Metsähallituksen on säilytettävä tapahtumailmoitukset kahden vuoden ajan niiden laatimispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta lukien, minkä jälkeen ne on hävitettävä.

Sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, tapahtumailmoitukseen sisältyvien tietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolain (523/1999) säännöksiä.

17 §

Vahingon korvaaminen

Erävalvonnasta syntyneen vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) vahingonkorvauksesta julkista valtaa käytettäessä säädetään.

Erätarkastajan on viivytyksettä tehtävä esimiehelleen ilmoitus erävalvonnassa syntyneestä muusta kuin vähäiseksi katsottavasta henkilö- tai omaisuusvahingosta. Vahinkotapahtumasta on toimitettava poliisitutkinta, jos vahinkoa kärsinyt tai erätarkastaja sitä pyytää tai tutkintaan havaitaan muutoin olevan tarvetta.

Erävalvontaan kuuluvaa tehtävää suoritettaessa vammoja saaneelle henkilölle on viivytyksettä hankittava tarpeellista hoitoa. Sille, joka ilmoittaa saaneensa vammoja erätarkastajan toimenpiteen johdosta, on annettava tilaisuus päästä lääkärintarkastukseen. Jos lääkärintarkastusta ei voida välittömästi järjestää, hänelle on annettava tilaisuus päästä muun esteettömän henkilön tarkastettavaksi.

Kustannukset erävalvontaan kuuluvaa tehtävää suoritettaessa vammoja saaneelle henkilölle tarpeellisen hoidon hankkimisesta ja tarpeellisista tarkastuksista suoritetaan ennakolta valtion varoista. Valtion varoista suoritettavat kustannukset, joiden korvaamiseen valtio ei ole velvollinen, peritään takaisin, jollei se ole ilmeisen kohtuutonta.

18 §

Valvonta

Maa- ja metsätalousministeriö valvoo Metsähallituksen erävalvonnan lainmukaisuutta ja asianmukaisuutta. Lääninhallitus valvoo toimialueellaan erävalvontaan kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä.

Metsähallituksen on laadittava erävalvonnasta kalenterivuositain toimintakertomus ja toimitettava se seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille valvonnan toteuttamista varten. Valvontaviranomaisilla on oikeus saada Metsähallitukselta jäljennös 16 §:ssä tarkoitettua tapahtumailmoituksesta ja muuta valvonnan kannalta tarpeellista tietoa.

19 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarvittavat tarkemmat säännökset 6 §:ssä tarkoitettua henkilöllisyyden selvittämisessä ja kiinniottamisessa, 7 §:ssä tarkoitettua turvallisuustarkastuksessa ja 8 §:ssä tarkoitettua haltuun ottamisessa noudatettavasta menettelystä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarvittavat tekniset säännökset 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua virkamerkistä ja 16 §:ssä tarkoitettua tapahtumailmoituksesta.

20 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Ennen lain täytäntöönpanoa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Erätarkastajaan, joka on nimetty virkaan ennen tämän lain voimaantuloa, ei sovelleta, mitä 3 §:n 2 momentissa säädetään erätarkastajan kelpoisuusvaatimuksista.

2.

Laki**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 22 päivänä elokuuta 2003 annetun lain (761/2003) 14 §:än 4 kohta ja 19 §:n 1 momentin 11 kohta, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 4 kohta laissa 594/2005, sekä

lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 594/2005, uusi 5 kohta ja 19 §:än 1 momenttiin sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa, uusi 12 kohta seuraavasti:

14 §

Muiden viranomaisten tietojen luovuttaminen poliisille suoraikäyttöisesti tallettamalla tai konekielisessä muodossa tallettamista varten

Poliisin henkilörekistereihin voivat, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, suoraikäyttöisesti tallettamalla tai konekielisessä muodossa tallettamista varten luovuttaa:

4) rajavartiolaitos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaissa (578/2005) tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle, sekä 3 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaissa tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle;

5) Metsähallituksen erätarkastaja toimivaltansa kuuluvassa erävalvonnassa kirjattuja tarpeellisia toimenpidetietoja.

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa muista poliisin henkilörekistereistä kuin 30 §:ssä tarkoitettusta Europol-tietojärjestelmästä ja 31 §:ssä tarkoitettusta kansallisesta Schengen-tietojärjestelmästä salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa tietoja, jotka ovat tarpeen:

11) haastemieslain (505/1986) 1 ja 6 §:ssä mainitulle virkamiehelle muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin haastamista varten.

12) Metsähallituksen erätarkastajalle toimivaltansa kuuluvassa erävalvonnassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 22 päivänä elokuuta 2003 annetun lain (761/2003) 14 §:än 4 kohta ja 19 §:n 1 momentin 11 kohta, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 4 kohta laissa 594/2005, sekä

lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 594/2005, uusi 5 kohta ja 19 §:än 1 momenttiin sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa, uusi 12 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §.

14 §

Muiden viranomaisten tietojen luovuttaminen poliisille suorakäyttöisesti tallettamalla tai konekielisessä muodossa tallettamista varten.

Muiden viranomaisten tietojen luovuttaminen poliisille suorakäyttöisesti tallettamalla tai konekielisessä muodossa tallettamista varten.

Poliisin henkilörekistereihin voivat, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, suorakäyttöisesti tallettamalla tai konekielisesä muodossa tallettamista varten luovuttaa:

Poliisin henkilörekistereihin voivat, siten kuin rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, suorakäyttöisesti tallettamalla tai konekielisesä muodossa tallettamista varten luovuttaa:

4) rajavartiolaitos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitoksella (578/2005) tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle, sekä 3 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitoksella tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle.

4) rajavartiolaitos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitoksella (578/2005) tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle, sekä 3 §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita on tarpeen käsitellä poliisilain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen sellaisten tehtävien suorittamiseksi, jotka rajavartiolaitoksella tai muualla laissa säädetään rajavartiolaitokselle;

5) *Metsähallituksen erätarkastaja toimivaltaansa kuuluvassa erävalvonnassa kirjattuja tarpeellisia toimenpidetietoja.*

19 §

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa muista poliisin hen-

Poliisi saa luovuttaa muista poliisin hen-

kilörekistereistä kuin 30 §:ssä tarkoitetusta Europol-tietojärjestelmästä ja 31 §:ssä tarkoitettua kansallisesta Schengen-tietojärjestelmästä salassapitosäännösten esittämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa tietoja, jotka ovat tarpeen:

 11) haastemieslain (505/1986) 1 ja 6 §:ssä mainitulle virkamiehelle muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin haastamista varten.

kilörekistereistä kuin 30 §:ssä tarkoitetusta Europol-tietojärjestelmästä ja 31 §:ssä tarkoitettua kansallisesta Schengen-tietojärjestelmästä salassapitosäännösten esittämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa tietoja, jotka ovat tarpeen:

 11) haastemieslain (505/1986) 1 ja 6 §:ssä mainitulle virkamiehelle muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin haastamista varten;

12) *Metsähallituksen erätarkastajalle toimivaltaansa kuuluvassa erävalvonnassa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.